

Arbeits-Ordnung

für den

Betrieb des Steinkohlenbergwerks
cons. Heinitzgrube.

Gültig ab 1. Dezember 1922.

Beuthen O.-S.

Verlagsanstalt Kirsch & Müller G. m. b. H.

1923.

Porządek roboczy

dla

kopalni węgla

kons. „Heinitz“

Ważny od 1go grudnia 1922 r.

Beuthen O.-S.

Verlagsanstalt Kirsch & Müller G. m. b. H.

1923.

A. Einleitende Bestimmungen.

§ 1.

1. Diese Arbeitsordnung gilt auf Grund der Entscheidung des Schlichtungsausschusses in Beuthen OS. vom 23. August 1922 — G. Nr. 598/22 — als Arbeitsordnung für den

Betrieb des Steinkohlenbergwerks conf. Heinitzgrube.

2. Tarifvertragliche Bestimmungen gehen entgegenstehenden der Arbeitsordnung vor.

3. Die Arbeitsordnung vertritt neben den das Arbeitsverhältnis regelnden Vorschriften der Gesetze und ihrer Ausführungsbestimmungen rechtsverbindlich den Arbeitsvertrag zwischen dem Bergwerksbesitzer und allen in dem Betriebe des Bergwerks und den mit ihm verbundenen, unter der Aufsicht der Bergbehörde stehenden Anlagen beschäftigten Personen mit Ausschluß der Angestellten (§ 11 B. R. G.).

B. Arbeiterannahme.

**Kündigung, Entlassung und Austritt
aus der Arbeit.**

§ 2.

1. Die Annahme, Kündigung und Entlassung der Arbeiter erfolgt durch die vom Arbeitgeber hierzu bevollmächtigten, durch Anschlag bekannt gegebenen Personen nach Maßgabe der gesetzlichen Bestimmungen, besonders der Vorschriften des § 78 Ziffer 8 und 9 B. R. G. und unter Berücksichtigung der vereinbarten Richtlinien über die Tätigkeit der Betriebsräte.

2. Wo in dieser Arbeitsordnung Bekanntmachung durch „Anschlag“ vorgesehen ist, erfolgt der Anschlag an geeigneter, allen Arbeitern leicht zugänglicher Stelle.

A. Przygotowawcze Postanowienia.

§ 1.

1. Niniejszy porządek robotniczy jest ważny na podstawie decyzji wydziału pojednawczego w Bytomiu G. Ś. pod 23 go sierpnia 1922 r. — J. Nr. 598/22 — jako porządek robotniczy

dla

kopalni węgla kons. „Heinitz“.

2. Taryfowo-kontraktowe postanowienia uprzedzają przeciwstojące postanowienia porządku roboczego.

3. Porządek roboczy zastępuje obok stósunki robotnicze regulujących przepisów prawnych i ich wywodów postanowień prawno-obowiązująco kontrakt robotniczy pomiędzy posiadicielem przemysłu górniczego i wszystkich w przemyśle górnictwa i tych z nim związanych, pod dozorem władzy górniczej stosujących zakładach zatrudnionych osób z wykluczeniem służbistów (§ 11 B. R. G.)

B. Przyjmowanie robotników,

wypowiadanie, odbywanie i występowanie z roboty.

§ 2.

1. Przyjęcie, wypowiedzenie i odbywanie robotników dzieje się przez — ze strony pracodawcy do tego upoważnione, — przez wywieszenie wymienione osoby podług miary postanowień prawnych, a osobliwie przepisów § 78 cyfr. 8 i 9 kodeksu cywilnego i pod uwzględnieniem umowionych prawidłowych linii o czynności rad załogowych.

2. Gdzie w niniejszym porządku roboczym obwieszczenie przez „afisz“ zastrzeżone jest, zostanie afisz na stósownych, wszystkim robotnikom lekko dochodzących miejscach wywieszony.

§ 3.

1. Die Annahme zur Arbeit ist davon abhängig, daß der Arbeiter folgende Urkunden vorlegt und den ihm bezeichneten Angestellten des Arbeitgebers zur Verwahrung übergibt:

1. Den Abgangsschein (Abkehrschein) seines letzten Arbeitgebers über die Dauer und Art seiner Beschäftigung oder das an dessen Stelle von der Ortspolizeibehörde ausfertigte Zeugnis; sofern der Arbeiter minderjährig ist, das Arbeitsbuch.
2. Die Quittungskarte, die Bescheinigung über die Beiträge zur Invalidenversicherung und die Knappschaftspapiere.
3. Die Urlaubskarte.

2. Auf besonderes Verlangen muß das Alter durch eine amtliche Urkunde nachgewiesen und bei Jugendlichen der Schulentlassungsschein vorgelegt werden.

3. Ferner hat sich der Arbeiter einer ärztlichen Untersuchung durch den ihm bezeichneten Knappschaftsarzt bzw. Rassenarzt zu unterziehen.

4. Arbeiterinnen, die vor noch nicht 8 Wochen entbunden worden sind, müssen nachweisen, daß sie vor und nach ihrer Niederkunft im ganzen während 8 Wochen nicht beschäftigt gewesen sind und daß seit ihrer Niederkunft wenigstens 6 Wochen verflossen sind.

5. Jeder Arbeiter hat sich mit dem Inhalt der ihm bei seiner Annahme eingehändigten Arbeitsordnung bekannt zu machen.

6. Die Annahme zur Arbeit gilt als erfolgt, sobald der Arbeiter den Empfang der Arbeitsordnung bescheinigt hat.

§ 4.

1. Die Kündigung des Arbeitsverhältnisses kann von jedem Teil mit 14tägiger Frist durch mündliche oder schriftliche Mitteilung ausgesprochen werden, soweit nicht durch diese Arbeitsordnung etwas anderes bestimmt ist.

2. Die Kündigung seitens der Arbeiter ist an die nach § 2 Absatz 1 zur Annahme der Arbeiter bevollmächtigten Personen zu richten.

§ 3.

1. Przyjęcie do roboty jest od tego zawisłe, że robotnik następujące dokumenta przedłoży i tem mu wyznaczonym urzędnikom pracodawcy do przechowania odda:

1. poświadczenie odchodu (Abkehrschein) swego ostatniego pracodawcy o trwałości i sposobie jego zatrudnienia lub te na jego miejsce od władzy miejscowej policji wystawione poświadczenie; a gdy robotnik małoletni jest, książka robotnicza;
2. kartę kwitową, zaświadczenie tyżące się składek płaconych do zabezpieczynia na inwalidztwo i papiery knapszaftowe;
3. kartę urlopową.

2. Na osobne żądanie musi wiek przez urzędowy dokument udowodniony i ze strony małoletnich zaświadczenie szkolne przedłożone zostać.

3. Oprócz tego musi się robotnik lekarskiemu podszukiwaniu przez mu oznaczonego lekarza knapszaftowego czyli lekarza kasowego poddać.

4. Robotniczki, które pod 8 tygodniami powiły, muszą udowodnić, iż one przed i po położu w całości przez ośiem tygodni zatrudnienia nie miały i iż od czasu ich położu najmniej sześć tygodni upłynęły.

5. Każdy robotnik powinien obznajomić się z porządkiem roboczym, wręczonem mu przy wstępie do pracy.

6. Przyjęcie do roboty liczy się od tej chwili, gdzie robotnik odbiór porządku roboczego zaświadczył.

§ 4.

1. Wypowiedzenie stosunku roboczego może ze strony każdej części z 14dniowem terminem przez ustne lub pisewne oznajmienie nastąpić, jeżeli przez niniejszy porządek roboczy coś innego nie jest postanowiono.

2. Wypowiedzenie ze strony robotników jest do tych podług § 2 ust. 1 do przyjęcia robotników kompetentnych osób do skierowania.

§ 5.

Vor Ablauf der vertragsmäßigen Arbeitszeit und ohne Kündigung können Arbeiter, abgesehen von den im § 82 des Berggesetzes und in den im § 48 Absatz 2 dieser Arbeitsordnung aufgeführten Gründen entlassen werden, wenn sie drei oder mehr aufeinander folgende Schichten willkürlich von der Arbeit fortbleiben. Die Entlassung gilt mit Ablauf der 6. Feierschicht als erfolgt. Im übrigen finden bezüglich des Einspruchsrechtes die §§ 84 bis 90 des Betriebsrätegesetzes Anwendung.

§ 6.

Vor Ablauf der vertragsmäßigen Arbeitszeit und ohne vorhergehende Kündigung können Arbeiter die Arbeit verlassen aus den in § 83 des Allgemeinen Berggesetzes geführten Gründen.

§ 7.

Im Falle der Unterbrechung der Arbeit wegen Betriebs- oder Absatzstörungen höherer Gewalt, Streiks, auch Teilstreiks, Wagenmangel, Kohlenmangel, Rohstoffmangel und dergleichen gelten die Bestimmungen des Tarifvertrages, in dessen Ermangelung die des zuletzt gültig gewesenen Tarifvertrages.

§ 8.

Wenn ein Arbeiter ohne Innehaltung der vertragsmäßigen Kündigungsfrist zu Unrecht entlassen wird, so finden bezüglich des Einspruchsrechtes die Bestimmungen der §§ 84 ff des Betriebsrätegesetzes und die vereinbarten Richtlinien über Einstellung und Entlassung der Arbeiter Anwendung.

§ 9.

Wenn ein Arbeiter rechtswidrig, insbesondere wenn er nicht beurlaubt oder krank ist, ohne Innehaltung der vertragsmäßigen Kündigungsfrist in anderen als in den im § 6 bezeichneten Fällen die Arbeit verläßt oder ausbleibt, so hat er für jeden Arbeitstag vom Tage des Wegbleibens an bis zu demjenigen Tage, an welchem die Abkehr vertragsmäßig erfolgen konnte, jedoch höchstens für drei Arbeitstage, von seinem rückständigen Lohn eine Vertragsstrafe zu zahlen, welche für den Arbeitstag gleich ist dem von dem Arbeiter in seiner letzten Lohnperiode verdienten durchschnittlichen Tagesarbeitsverdienst.

§ 5.

Przed upływem kontraktowego czasu pracy i bez wypowiedzenia mogą robotnicy, nie zważając na w § 82 prawa górniczego i w § 48 ust. 2 tegóż porządku roboczego podanych powodów wydalonі zostać, jeżeli trzy lub więcej z kolei szycht swawolnie opuścili. Wydalenie następuje z zakończeniem 6tej świętującej szychty. W dalszym znajdują w sprawach zażaleń §§ 84 aż do 90 prawa rad załogowych zastosowanie.

§ 6.

Przed upływem czasu ustanowionego kontraktem i bez poprzedniego wypowiedzenia wolno robotnikom opuścić robotę z w § 83 ogólnego prawa górniczego podanych powodów.

§ 7.

Wrazie przerwania pracy z powodu przeszkód w przemyśle lub w odbycie, wyższych gwałtów, strejków, i częściowych strejków, braku wozów, braku węgla, braku surowców i. t. d., obowiązują postanowienia skontraktowanej taryfy, a w razie braku takowej postanowienia w ostatnim czasie istniejącego taryfowego kontraktu.

§ 8.

Jeżeli robotnik bezprawnie bez dotrzymania terminu oznaczonego do wypowiedzenia bezprawnie wydalonу zostanie, tak stósują się co do prawa zażaleń postanowienia §§ 84 i następnych prawa rad załogowych i umowione prawne linje o przyjęciu i wydaleniu robotników.

§ 9.

Jeżeli robotnik bezprawnie, mianowicie nie mając urlopu, ani będąc chorym, bez dotrzymania terminu oznaczonego przez wypowiedzenie w innych jak w § 6 wyznaczonych wypadkach robotę opuści, lub się nie stawia, wtedy ma on za każdy dzień od dnia niedostawienia się począwszy, aż do tego dnia, w którego by ją był mógł prawnie opuścić, najwyżej jednak za 3 dni robotnich, z swego zaległego zarobku kontraktową karę zapłacić, która się za dzień robotny równa przez robotnika w ostatnim czasie zarobkowem uzyskanemu przeciętnemu dziennemu zarobku robotniczemu.

§ 10.

1. Jeder abkehrende großjährige Arbeiter erhält ein Abgangszeugnis über die Art und Dauer seiner Beschäftigung (Abkehrschein) und auf Verlangen ein besonderes Zeugnis über seine Führung und seine Leistungen.

2. Dem Arbeitgeber ist untersagt, die Zeugnisse mit Merkmalen zu versehen, welche den Zweck haben, den Arbeiter in einer aus dem Wortlaut des Zeugnisses nicht ersichtlichen Weise zu kennzeichnen. (§ 84 Absatz 4 Allgemeines Berggesetz.)

3. Minderjährige Arbeiter erhalten bei dem Abgange einen Ausweis über die Art und Dauer ihrer Beschäftigung. (Arbeitsbuch.)

4. Auf Verlangen des minderjährigen Arbeiters muß der Arbeitgeber ein Zeugnis über Führung und Leistung ausstellen. Auf die Ausstellung dieses Zeugnisses finden die Abf. 2, 3 und 4 des § 84 des Allgemeinen Berggesetzes entsprechende Anwendung.

5. Der gesetzliche Vertreter des Minderjährigen kann die Ausstellung eines Zeugnisses fordern, er kann auch verlangen, daß dasselbe nicht an den Minderjährigen sondern an ihn ausgehändigt wird. Mit Genehmigung der Gemeindebehörde des Arbeitsortes kann auch gegen den Willen des gesetzlichen Vertreters die Aushändigung unmittelbar an den Arbeiter erfolgen. (§ 85a Absatz 4 des Allgemeinen Berggesetzes.)

6. Eine Aufbewahrung der von dem Arbeiter übergebenen Arbeitspapiere nach Abgang des Arbeiters kann über die Dauer von 4 Wochen hinaus nicht verlangt werden.

§ 11.

1. Der Arbeiter hat die ihm während seines Arbeitsverhältnisses von der Werksverwaltung übergebenen Drucksachen und Ausweise, z. B. das ausgehändigte Exemplar der Arbeitsordnung, den Auszug aus den Bergpolizeibestimmungen, Knappschafts- und Krankenkassensatzungen, sowie Ausweisarten, Warenentnahmebuch, Kohlenbuch, Gezähbuch und Bahnkarten der vom Werksbesitzer betriebenen Privatbahnen und dergleichen sorgfältig zu verwahren.

2. Bei der Auflösung des Arbeitsverhältnisses hat der Arbeiter alle Ausweise, welche zur Beurkundung irgend-

§ 10.

1. Każdy odchodzący pełnoletni robotnik odbiera zaświadczenie o jego rodzaju, jego pracy i czasie jego zatrudnienia (Abkehrschein) i na żądanie osobne poświadczenie o sprawowaniu się i jego zdolnościach.

2. Pracodawcowi jest wzbroniono, świadectwa znakami opatrzyć, które zamiar mają, robotnika w jeden z brzmienia słów świadectwa nie przewidziany sposób oznaczyć. (§ 84 ust. 4 ogólnego prawa górniczego.

3. Małoletni robotnicy odbierają przy odchodzie wykaz o rodzaju ich pracy i czasie ich zatrudnienia. (Książkę robotniczą.)

4. Na żądanie małoletniego robotnika musi pracodawca świadectwo o sprawowaniu się i jego zdolnościach wystawić. Na wystawienie świadectwa znajdują ustępy 2, 3 i 4 § 84go ogólnego prawa górniczego odpowiednie znaczenie.

5. Prawny zastępca małoletniego może wystawienie świadectwa żądać, on także może wymagać, ażeby takowe nie małoletniemu, tylko onemu doręczone zostało. Za pozwoleniem władzy gminnej miejsca pracy może także przeciw woli prawnego zastępcy doręczenie pośrednio robotnikowi nastąpić. (§ 85 a ust. 4 ogólnego prawa górniczego.)

6. Zachowanie papierów robotniczych oddanych przez robotników po odchodzie robotnika nie można dłużej jak 4 tygodnie żądać.

§ 11.

1. Robotnik ma te mu podczas jego stosunku pracy ze strony administracji werku wydane druki i dowody n. p. ten mu doręczony egzemplarz porządku roboczego, wyciąg z górniczych postanowień, statuta knapszaftu i kasy chorych, jak i karty legitimacyjne, książkę odbioru towarów, książkę na węgle, książkę od narzędzi, kartę kolejową od ze strony posiedziela przemysłu prowadzonej prywatnej kolei i. t. p. starannie zachowywać.

2. Przy rozwiązaniu stosunku robotniczego ma robotnik wszystkie dowody, które dla udowodnienia

welcher Bezüge oder sonstigen Berechtigungen dienen, der Werksverwaltung in brauchbarem Zustande zurückzugeben, ebenso sind alle übrigen Drucksachen unter Berücksichtigung der durch die natürliche Abnutzung hervorgerufenen Veränderungen wieder zurückzuerstatten. In soweit dies nicht geschieht, kann die Werksverwaltung Entschädigung in Höhe der Selbstkosten verlangen und, falls diese nicht alsbald geleistet wird, den schuldigen Betrag von dem Lohne zurückbehalten.

C. Arbeitszeit.

§ 12.

1. Die Arbeitszeit und Pausen regeln sich nach den gesetzlichen Bestimmungen und den Bestimmungen des jeweiligen, in Ermangelung eines solchen, nach denen des zuletzt gültig gewesenen Tarifvertrages. Beginn und Ende der Arbeitszeit sowie etwaige Pausen werden durch Aushang bekannt gegeben.

2. An Sonn- und Feiertagen sind die Arbeiter zur Verrichtung derjenigen Arbeiten verpflichtet, welche nach den gesetzlichen Bestimmungen auch an Sonn- und Feiertagen allgemein oder auf Grund besonderer Genehmigung der zuständigen Behörden vorgenommen werden dürfen. Im übrigen gelten für die Sonn- und Feiertagsarbeit die tarifvertraglichen Bestimmungen.

§ 13.

Die in Wechselschicht stehenden Arbeiter dürfen auch nach beendigter Schichtzeit ihre Posten nicht vor dem Eintreffen ihrer Ablösung verlassen. Werden insolgedessen Ueberstunden geleistet, so sind die tariflichen Zuschläge zu zahlen. Bleibt die Ablösung aus, so ist hiervon alsbald dem Vorgesetzten Mitteilung zu erstatten, welcher für baldigen Ersatz zu sorgen hat.

§ 14.

Abgesehen von den im § 13 angegebenen Fällen kann eine Verlängerung der Schichtzeit (Verfahren von Uberschichten), sowie ein Verfahren von Nebenschichten unter Beachtung der gesetzlichen Vorschriften nur insoweit stattfinden, als sowohl Werksleitung als auch der Arbeiterrat damit einverstanden sind. In dringenden Fällen genügt das Einverständnis der beteiligten Arbeiter.

jakich żądań lub innych uprawnień służą, administracji werku w dobrym stanie zwrócić; także są wszystkie pozostałe druki pod uwzględnieniem przez naturalną potrzebę wywołanych zmian druków do zwrocenia. Jak dalece się to nie staje, może administracja werku wynagrodzenie w wysokości własnych kosztów żądać, a jeżeli takowe na razie załatwione nie zostaje, dłużniczą kwotę z zarobku ściągnąć.

C. Czas pracy.

§ 12.

1. Czas roboczy i pauze regulują się podług prawnych postanowień i przepisów istniejących, a w braku takowych, podług ich w ostatnim czasie istniejącego kontraktu taryfowego. Początek i koniec czasu roboty, jak i pauzy zostaną przez wywieszenie opublikowane.

2. W dni niedzielne i świąteczne są robotnicy do spełnienia tych prac obowiązani, które podług prawnych postanowień także i w niedziele i święta ogólnie lub na podstawie osobnego pozwolenstwa kompetentnej władzy przedsięwzięte zostać muszą. Nareszcie ważne są dla prac w niedziele i święta postanowienia kontraktu taryfowego.

§ 13.

Robotnicy, którzy szychty zmieniają, nieśmiały po zakończonem czasie szychty swój posterunek opuścić, dopóki zmiana się nie stawi. Jeżeli z tego powodu nadgodziny wykonane zostaną, są taryfowe dodatki do płacenia.

Jeżeli zmiana się nie dostawi, tak jest o tem niezwłocznie przedłożonemu do raportowania, który o zarazowe zastępstwo się postara.

§ 14.

Nie zważając na w § 13 podane wypadki, może przedłużanie czasu szychty (jeżdżenie nadszychty) jak i odrabianie pobocznych szychty pod uwzględnieniem prawnych przepisów tylko tak dalece się odbywać, jak nietylko kierownictwo werku, ale i rada załogowa na to się godzą. W pilnych wypadkach wystarczy porozumienie zainteresowanych robotników.

§ 15.

1. Alle Arbeiter sind auf Anordnung ihrer Vorgesetzten auch nach Beendigung der regelmäßigen Arbeitszeit zur Verrichtung solcher Arbeiten (Notstandsarbeiten) verpflichtet, durch deren Unterlassung oder Unterbrechung die Sicherheit der Betriebsanlagen, die Sicherheit des Lebens und die Gesundheit der Arbeiter, die Sicherheit des öffentlichen Verkehrs gefährdet oder überwiegende Nachteile und Gefahren für das Gemeinwohl herbeigeführt werden würden.

2. Vor der Anordnung ist die Arbeitervertretung zu hören, soweit es Zeit und Umstände zulassen.

§ 16.

1. Jeder Arbeiter hat sich den zur Regelung der Ein- und Ausfahrt sowie zur Ueberwachung der Anwesenheit der Arbeiter auf dem Werk erlassenen Vorschriften und getroffenen Einrichtungen zu unterwerfen und darf deshalb das Werk und die einzelnen Betriebsstellen nur auf dem ihm zugewiesenen Wege betreten und verlassen.

2. Entstehen dem Werk durch die Nichtbefolgung vorstehender Vorschrift Kosten, so hat der Werksbesitzer Schadenersatzanspruch.

3. Alle Arbeiter müssen sich pünktlich zur bestimmten Arbeitszeit an der Arbeitsstelle einfinden und dürfen ohne Erlaubnis vor Beendigung der Arbeitszeit die Arbeit nicht verlassen. Vorbereitungen zum Weggehen vor beendigter Arbeitszeit sind untersagt.

Die für die Seilsfahrt festgesetzten Zeiten sind genau innezuhalten. Ein Anspruch auf Anfahrt besteht nur nach rechtzeitiger Empfangnahme der Korbmärken und nur bis zur Beendigung der Seilsfahrt. Die Zeiten der Markenausgabe, sowie Beginn, Ende und Ordnung der Seilsfahrt werden durch den Betriebsführer im Einvernehmen mit der Betriebsvertretung festgesetzt und durch Anschlag bekanntgegeben. Die bei der regelmäßigen Seilsfahrt anfahren den Vergleute sind in der Reihenfolge zur Ausfahrt berechtigt, in welcher die Anfahrt erfolgt ist.

4. Während der Arbeitszeit darf die Arbeit, abgesehen von den festgesetzten Ruhepausen, nicht unterbrochen werden.

§ 15.

1. Wszyscy robotnicy są za rozporządzeniem ich przedłożonych i po zakończeniu regularnego czasu pracy do spełnienia takich robót (konieczne roboty) zobowiązani, przez których niespełnienie lub przerwanie pewność zakładu przemysłowego, pewność życia i zdrowia robotników, pewność publicznego ruchu narażone, lub przeważne szkody i niebezpieczeństwa dla ogólnego zdrowia nastąpić by mogły.

2. Przed rozporządzeniem jest zastępstwo pracowników do przesłuchania, jak dalece to czas i stosunki dopuszczają.

§ 16.

1. Każdy robotnik ma się tem do regulowania wjazdu i wyjazdu, jak i tem dla nadzoru obecności robotników w werku wydanych przepisów i trafionych urządzeń poddać i śmie dla tego werk i jego pojedyncze miejsca przemysłu tylko na wskazanej drodze postępować i opuszczać.

2. Powstaną werku przez niespełnienie poprzednich przepisów kosztą, tak posiada posiadiciel werku prawo do odszkodowania.

3. Wszyscy robotnicy muszą się punktualnie na przeznaczony czas pracy na miejscu pracy zgromadzić i nie wolno im bez pozwolenstwa przed zakończeniem czasu pracy robotę opuścić. Przygotowania do odchodu przed zakończeniem czasu pracy są zakazane.

Te do zjeżdżania wyznaczone czasy są punktualnie do dotrzymania. Pretensja do wjazdu istnieje tylko po przedwczesnem odbiorze marek koszyka i tylko aż do zakończenia jazdy liną. Czasy wydatku marek, jak i rozpoczęcie, koniec i porządek jazdy liną zostaną przez kierownika przemysłu za porozumieniem zastępstwa przemysłu uzasadnione i przez afisz oznajmione. Ci przy regularnem zjazdzie liną wjeżdżający górnicy są wszędzie do wyjazdu uprawnieni, jak wjazd się odbył.

4. Podczas pracy nie wolno roboty, oprócz postanowionych pauzow spoczynku, przerwać.

5. Wer ohne Entschuldigung zu spät zur Arbeit kommt, oder die Arbeit ohne Erlaubnis unterbricht, hat keinen Anspruch auf Beschäftigung oder Weiterbeschäftigung bei seiner regelmäßigen Arbeit während des betreffenden Arbeitstages.

D. Urlaub, Krankheit, Unfall.

§ 17.

1. Für den regelmäßigen Erholungsurlaub gelten die Vereinbarungen des Tarifvertrages, in Ermangelung eines solchen die des zuletzt gültig gewesenen Tarifvertrages. Jedem Arbeiter wird eine Urlaubskarte ausgestellt, die ihm mit den entsprechenden Eintragungen bei seinem Abgange ausgehändigt wird. Im Falle des Verlustes ist der Arbeitgeber verpflichtet, auf Kosten des Arbeiters eine neue Karte ausstellen zu lassen. Der Arbeiter ist verpflichtet, die notwendigen Unterlagen selbst zu beschaffen, andernfalls er des Lohnurlaubs für das laufende Jahr verlustig geht.

2. Anderweitigen Urlaub haben die Arbeiter tag zuvor, in dringenden Fällen an demselben Tage bei dem zuständigen Vorgesetzten nachzusuchen. Beurlaubte haben für die Dauer eines derartigen Urlaubs keinen Anspruch auf Lohn.

3. Wer wegen Krankheit oder sonstiger unabwendbarer Hindernisse sich nicht zur Arbeit begeben kann, muß so zeitig wie möglich vor Beginn der Schicht selbst oder durch einen Mitarbeiter oder durch Angehörige seinem nächsten Vorgesetzten Anzeige machen. Ist eine vorherige Meldung nicht möglich, so muß dieselbe unter Angabe der Gründe sobald als möglich, spätestens am folgenden Tage nachgeholt werden.

§ 18.

Kranke Arbeiter müssen sich sobald als möglich nach den Bestimmungen der Knappschafts- bzw. Krankenkasse einen Krankenschein ausstellen lassen.

§ 19.

Jeder, auch der kleinste Betriebsunfall, ist sofort zu melden.

E. Lohnberechnung.

§ 20.

1. Der Lohn wird entweder nach Schichtlohn oder Gedinge berechnet.

5. Kto bez wymownienia za późno do roboty się stawi, albo robotę bez pozwoleniwa przerwie, nie ma prawa do zatrudnienia lub dalszej pracy podczas istnego dnia.

D. Urlop, choroba, przypadek.

§ 17.

1. Dla regularnego urlopu celem wypoczęcia odnoszą się umowy taryfowego kontraktu, a w braku takowego, te w ostatnim czasie w ważności będące umowy taryfowego kontraktu. Każdemu robotnikowi zostanie karta urlopową wystawiona, która mu z odnośnemi wniesieniami przy odchodzie wyreczona zostanie. Wrazie straty jest pracodawca obowiązany, na koszt robotnika nową kartę dać wystawić. Robotnik jest obowiązany, potrzebne pokłady sam dowieść, w innym razie on prawo do urlopu zarobkowego na bieżący rok traci.

2. Inny urlop mają robotnicy w przededniu, a nagłych wypadkach w sam dzień u kompetentnego przedłożonego uprosić. Urlopowani nie mają na czas takiego urlopu żadnego prawa do zarobku.

3. Kto spowodu choroby lub innych niepowstrzymanych przeszkód do roboty się stawić nie może, musi tak wcześnie, jak tylko możebno, przed rozpoczęciem pracy osobiście lub przez jednego współpracownika, lub przez krewnych swemu najbliższemu przedłożonemu doniesienie zrobić. Jest przedwcześnie doniesienie nie możebne, tak musi się one pod nadaniem powodów czempredziej, a najpóźniej w przyszły dzień uskutecznić.

§ 18.

Chorzy robotnicy muszą sobie natychmiast podług postanowień knapszaftu i kasy chorych kartkę poświadczającą zachorowanie dać wystawić.

§ 19.

Każdy, i najmniejszy przypadek w przemyśle jest natychmiast do zameldowania.

E. Obliczanie zarobku.

§ 20.

1. Zarobek zostanie albo podług szycht, lub podług dęgu obliczony.

2. Nur diejenigen Schichten und Stunden werden bei der Lohnberechnung berücksichtigt, welche auf Grund der im § 16 vorgesehenen Kontrolle ordnungsmäßig nachgewiesen werden. In Streitfällen ist der Arbeiter berechtigt und verpflichtet, den Nachweis verfahrenerer Schichten auch auf andere Weise zu erbringen. Für einzelne Betriebszweige kann ein besonderes Vermerken der Schichten und Stunden angeordnet werden.

§ 21.

1. Ob eine Arbeit im Schichtlohn oder im Gedingelohn ausgeführt werden soll, wird durch die vom Arbeitgeber hierzu bevollmächtigten, durch Anschlag bekanntgegebenen Personen nach Maßgabe der Vorschriften im § 22 bestimmt und den beteiligten Arbeitern bei Uebertragung der Arbeit bekannt gemacht.

2. In gleicher Weise erfolgt die Zusammenlegung der Arbeiter zu Kameradschaften oder Gruppen sowie die Bezeichnung des Ortsältesten oder Gruppenführers und, wenn in mehreren Dritteln gearbeitet werden soll, des Drittelführers.

§ 22.

1. Für die Berechnung des Lohnes sind die geleisteten Arbeiten und die jeweilig tariflichen Vereinbarungen zu Grunde zu legen.

2. Soweit tarifliche Vereinbarungen über die Festsetzung der Löhne nicht bestehen, erfolgt diese im Benehmen mit den beteiligten wirtschaftlichen Vereinigungen der Arbeitnehmer unter Mitwirkung des Arbeiterrates. (§ 78 Ziffer 2 des Betriebsrätegesetzes.)

3. Die Lohnsätze gelten nur unter der Voraussetzung normaler Leistungen.

4. Die Einreihung in die Lohngruppen des Tarifes erfolgt durch die von der Werksleitung beauftragten Betriebsbeamten, ebenso die Festsetzung der Gedinge- und Schichtlohnsätze. Bei Meinungsverschiedenheiten über die Einreihung und die der Gedingefestsetzung zu Grunde zu legenden Normalleistungen gelten die tariflichen Bestimmungen (Arbeiterrat, paritätischer Sachausschuß) und soweit diese fehlen, die unter Mitwirkung des Arbeiterrates getroffenen Festsetzungen.

2. Tylko te szychty i godziny zostaną przy obliczaniu zarobku uwzględnione, które na podstawie w § 16 przewidzianej kontroli porządkowo udowodnione zostaną. W wypadkach spórnych jest robotnik uprawniony i obowiązany, dowód przejechanych szycht i w inny sposób przedłożyć. Do pojedynczych gałęzi przemysłu może osobne notowanie szycht i godzin rozporządzone zostać.

§ 21.

1. Jeżeli robota w zarobku szychtowem lub zarobku kontraktowym spełniona została, zostanie przez te ze strony pracodawców do tego upoważnione, przez afisz oznajmione osoby podług miarodajnych przepisów w § 22 oznaczono i zainteresowanem robotnikom przy przekazaniu roboty oznajmiono.

2. W takowy sposób dzieje się złożenie robotników na kamractwa lub grupy jak i oznaczenie starszych w przodku lub kierowników grup i, gdy w więcej trójkach pracowano zostanie, ze strony kierownika trójki.

§ 22.

1. Dla obliczenia zarobku są wykonane roboty i swego czasu zapewnione taryfowe umowy miarodajne.

2. Jak dalece taryfowe umowy o upewnieniu zarobków nie istnieją, nastąpią takowe za porozumieniem z zainteresowanymi gospodarzami związkami pracobiorców pod udziałem rady robotniczej. (§ 78 cyfr. 2 prawo o radach załogowych.)

3. Stawki zarobkowe są ważne tylko pod przypuszczeniem normalnych działań.

4. Wrzędowanie do grup zarobkowych taryfy dzieje się przez od kierownictwa werku upoważnionych urzędników przemysłu, jak i utalenie stawków zarobku w dęgu i szychty. Przy różnicach zdań o wrzędowaniu, jak i przy ustaleniu dęgu uzasadnionych normalnych działań uważnia się taryfowe postanowienia (rada załogowa, paryteczny wydział fachowy), a gdy tacy brakują, te pod współdziałaniem rady robotniczej zastosowanych postanowień.

§ 23.

1. Die Gedinge werden zwischen dem Betriebsführer oder dessen Stellvertreter einerseits und dem Ortsältesten der Kameradschaft bezw. bei getrenntem Gedinge auch mit den anderen in Betracht kommenden Arbeitern andererseits alsbald, spätestens am 6. Arbeitstage des Monats bezw. am 6. Arbeitstage nach Uebernahme der Arbeit abgeschlossen und gelten, wenn nichts anderes vereinbart ist, für unbestimmte Zeit.

2. Die Beurkundung der abgeschlossenen Gedingesätze und die Bekanntmachung an die Beteiligten geschieht durch Niederschrift oder Eintragung ins Affordbuch oder durch Aushang.

3. Tritt eine wesentliche Aenderung in den Arbeitsbedingungen ein, so kann beiderseits eine sofortige Abänderung der Affordsätze, jedoch ohne rückwirkende Kraft, verlangt werden. Kommt eine Einigung nicht zustande, so gelten die jeweiligen tariflichen Bestimmungen und soweit diese fehlen, die unter Mitwirkung des Arbeiterrates nach § 78 Ziffer 2 des Betriebsrätegesetzes getroffenen Festsetzungen.

§ 24.

1. Soweit eine Abnahme der im Afford erfolgten Arbeitsleistung erforderlich ist, geschieht diese durch die von der Werksleitung beauftragten Betriebsbeamten unter Hinzuziehung eines beteiligten Arbeiters.

2. Die Gedingearbeiten sind vorschriftsmäßig und vollständig auszuführen.

3. Auch bei Schichtlohnarbeiten muß eine angemessene Arbeitsleistung ausgeführt werden.

§ 25.

1. Wenn der Lohn sich ganz oder teilweise nach der Menge der bei einer Arbeit gewonnenen und geförderten Kohle (Erze) richtet, so gilt als Einheit der Inhalt der geeichten Förderwagen bei vorschriftsmäßiger Beladung. Treten in dem Rauminhalt dieser Wagen Veränderungen ein, so sind diese den Arbeitern bekanntzugeben und bei der Lohnfestsetzung zu berücksichtigen.

2. Die Zahl der während einer Schicht von jedem Arbeitsort geförderten Wagen wird am Ende der Schicht festgestellt und den beteiligten Arbeitern auf Verlangen bekanntgegeben.

§ 23.

1. Dęgi zostaną pomiędzy kierownikiem przemysłu albo jego zastępcą z jednej strony i starszym przodku kamradztwa czyli przy rozdzielonym dęgu z innemi w sprawę wchodzącemi robotnikami z drugiej strony zaraz, najpóźniej 6. dzień roboczy miesiąca lub w 6. dzień pracy po odbiorze roboty zawarte i są ważne, gdy nie innego umówiono zostanie, na nieograniczony czas.

2. Udokumentowanie zamkniętych stawek dęgu i oznajmienie interesującym dzieje się przez spis lub wpis do księgi dęgowej i przez wywieszenie.

3. Wstąpi znaczna zmiana w warunkach robotniczych, tak może obustronnie natychmiastowa zmiana stawek dęgu, ale bez wtył działającej mocy zarządzano zostać. Jeżeli ugoda nie nastąpi, uważnia się obecnie istniejące taryfowe ustanowienia, a jak dalece takowe brakują, te pod współudziałem rady robotniczej podług § 78 cyfr. 2 prawa rad załogowych trafionych uzasadnień.

§ 24.

1. Jak dalece odbiórka w dęgu spełnionych działań pracy potrzebną jest, dzieje się takowa przez ze strony kierownictwa werku poleconych urzędników przemysłu pod przywołaniem jednego interesującego robotnika.

2. Roboty dęgu są podług przepisów i zupełnie do wykonania.

3. I przy pracy zarobkowej na szychty musi odpowiedni dział pracy wykonany zostać.

§ 25.

1. Gdy się zapłata cała lub częściowo podług ilości przy pracy kopanego i wydobytego węgla (kruszczu) stosuje, tam uważa się za jedność to, co się w prawnie-miarowem wózku przy przepisaniem ładunku mieści. Wstępują w wielkości wozów jakie zmiany, tak są one robotnikom do oznajmienia i przy obliczaniu zarobku do uwzględnienia.

2. Ile wozów podczas szychty z każdego miejsca pracy wydobyto, to zostaje uznane na końcu szychty i zainteresowanym robotnikom na żądanie oznajmiono.

§ 26.

1. Die Fördertwagen sind ordnungsmäßig zu beladen. Ungenügend oder vorschriftswidrig beladene Fördertwagen werden nur insoweit angerechnet, als ihr Inhalt vorschriftsmäßig ist. Ueber den Inhaltsbruchteil, welcher anzurechnen ist, entscheidet der beauftragte Beamte im Benehmen mit einem freigestellten Mitglied des Arbeiterrates des Werkes nach folgenden Grundätzen:

- a) bei denjenigen Wagen, die wegen unreiner Beladung nicht voll angerechnet werden sollen, ist die in ihnen enthaltene Kohle durch Auslesen von dem übrigen Inhalt der Wagen zu trennen und diese ausgesonderte Kohlenmenge durch Wiegen oder Messen in geeichten Hohlmaßen festzustellen;
- b) bei denjenigen Wagen, die wegen unzureichender Beladung nicht voll angerechnet werden sollen, ist der tatsächliche Inhalt des Wagens durch Messen oder Wiegen zu ermitteln. Besonderen örtlichen Verhältnissen in der Grube ist bei der Feststellung des Mindergewichts Rechnung zu tragen.

2. Die Zahl der nach Absatz 1 ganz oder zum Teil nicht angerechneten Wagen sowie die Kameradschaften, welche von der Nichtanrechnung betroffen sind, werden am Ende der Schicht, spätestens am nächsten Tage, bekanntgegeben.

3. Durch das in Absatz 1 vorgeschriebene Verfahren darf eine Störung des Betriebes nicht herbeigeführt werden. Bei Streitigkeiten hierüber trifft auf Beschwerde die Bergbehörde die entsprechende Anordnung.

§ 27.

1. Der auf Wagen ohne Pflochnummer (sogenannte herrenlose Wagen) entfallende Lohnbetrag fließt in die Arbeiter- Wohlfahrtskasse (Arbeiterunterstützungskasse) des Bergwerks.

2. Der dabei auf den einzelnen Wagen zu zahlende Lohnbetrag wird für jedes Kalendervierteljahr im voraus seitens des Betriebsführers nach dem Durchschnitt der Gedinge des vorausgegangenen Vierteljahres festgestellt und durch Anschlag bekanntgemacht.

§ 26.

1. Wózki muszą być podług przepisów ładowane. Wózki nie zupełnie, albo przeciw przepisom naładowane, zostaną tylko o tyle liczone, o ile ładunek przepisom odpowiada. Nad częścią odłamu ładunku, który ma obliczony zostać, rozstrzyga wyznaczony urzędnik za porozumieniem jednego wolnostawionego członka rady robotniczej werku podług następujących zasad:

- a) przy tych wozach, które z powodu nieczystego ładunku nie spełnia obliczone zostać mają, jest w nich znajdujące się węgle przez przebiegkę od resztującego ładunku węgla wozu do oddzielenia i ten wyłączony węgiel przez wagę lub miarę w prawnych, wydętych miarach do ustalenia;
- b) przy takich wozach, które z powodu niewystarczającego ładunku nie spełnia obliczone zostać mogą, jest faktyczny ładunek wozu przez miarę lub wagę do wypośrodkowania. Osobliwe, miejscowe stosunki w kopalni są przy postanowieniu mniejszości wagi do uwzględnienia.

2. Liczba tych podług ustępu 1 zupełnie albo częściowo nie przyliczonych wozów, jak i kamradstwa, które nieobliczeniem trafione zostały, zostaną na końcu szczyty, najpóźniej ale w następnym dniu oznajmione.

3. Przez w ustępie 1 przepisane dochodzenia nie śmie żadna przeszkoda w przemyśle nastąpić. Przy spórach nadtem rozstrzyga na zażalenie władza górnicza przez odpowiednie rozporządzenie.

§ 27.

1. Zapłata, która się należy za wózki bez numeru (tak zwane: nie mające pana) płynie do kasy pomyślności robotniczej (kasa wsparć dla robotników) werku górniczego.

2. Ta przytem na każdy pojedynczy wóz do płacenia stojąca kwota zarobkowa zostanie przez każde ćwierćroczne kalendarzowe z góry ze strony kierownika przemysłu podług przekroju dęgu przeszłego kwartału uzasadniona i przez wywieszenie oznajmiona.

F. Lohnzahlung.

§ 28.

1. Eine Abnahme der Arbeitsleistung, soweit sie nicht im § 25 Absatz 2 geregelt ist, erfolgt am Monatschluß oder nach Vollendung der Arbeit, wenn diese schon vorher, beendet ist, unter Hinzuziehung eines beteiligten Arbeiters, in der Regel des Ortsältesten.

Das Ergebnis der Bedingeabnahme wird den beteiligten Arbeitern sofort bekanntgegeben und in das Bedingebuch eingetragen. Eine Abschrift (Durchschlag) wird dem Ortsältesten ausgehändigt. Einsprüche sind innerhalb 3 Tagen beim Betriebsführer einzulegen.

2. Die Lohnstage eines jeden Monats werden für das Kalenderjahr durch Aushang bekanntgegeben.

3. Art und Höhe der Abschlagszahlung werden durch Tarifvertrag geregelt, in Ermangelung eines solchen gelten die Bestimmungen des zuletzt gültig gewesenen Tarifvertrages.

§ 29.

1. Bei der Lohnzahlung werden in Abzug gebracht:

1. Die Beiträge zur Kranken- und Pensionskasse, sowie die zur Invaliditäts- und Altersversicherung zu entrichtenden Beiträge;
2. Der Betrag für die von dem Werk gelieferten Werkzeuge, Betriebs-, Spreng- und Leuchtmaterialien, soweit sie nicht nach den tariflichen Bestimmungen kostenlos geliefert werden. Dieselben werden zu dem durchschnittlichen Selbstkostenpreise oder zu den tariflich vereinbarten Richtpreisen berechnet;
3. die Miete für die von dem Werke gestellte Wohnung und Landbenutzung, sowie etwaige Beträge für die verabsolgte Feuerung, deren Abfuhr, Wasser, Beleuchtung, Beköstigung, Lebensmittel und vom Werke entnommene sonstige Materialien;
4. bereits geleistete bare Abschlagszahlungen und irrtümlich zuviel gezahlte Beträge;
5. der Betrag eines etwa zu leistenden Ersatzes für einen dem Werk in schuldbarer Weise verursachten Schaden, soweit dieser Schaden von dem Ersatzpflichtigen selbst anerkannt oder gerichtlich festgestellt ist; bei größeren

F. Wypłata zarobku.

§ 28.

1. Odbieranie roboty wykonanej, jak dalece ona w § 25 ust. 2 nieuregulowana została, odbywa się na końcu miesiąca albo po zakończeniu jej, jeżeli takowa już przedtem zakończoną została pod przyciągnięciem jednego zainteresowanego robotnika, wregule starszego w przodku.

Rezultat odbiorki dęgu zostanie zainteresowanym robotnikom zaraz oznajmiony i do księgi dęgowej wpisany. Odpis (odbicie) zostanie starszemu przodku doręczone. Zażalenia się w przeciągu 3 dni u kierownika przemysłu do wniesienia.

2. Dni wypłaty dla każdego miesiąca zostaną na cały rok kalendarzowy przez afisz oznajmione.

3. Sposób i wysokość wypłaty na odtrącenie zostaną przez taryfowy kontrakt uregulowane; w razie braku takowego upoważniają postanowienia ostatniego kontraktu taryfowego.

§ 29.

1. Przy wypłacie zostaną odciągnięte:

1. składki do kasy chorych i kasy pensejnej, jak i do kasy na słabość i starość;
2. koszt, za z werku pobierane naczenia, jak da-przemysłowe do rozsadzania i oświetlenia, jak dalece takowe podług postanowień taryfowych bez kosztów dostarczane zostają. One zostaną podług przeciętnych własnych kosztów lub podług taryfowo umówionych cen obliczone.
3. płat za pomieszkanie, za potrzebowanie roli, jak i kwoty za odebrany opał, jego odwóz, wodę, oświetlenie, żywność i z werku odebrane inne materiały;
4. jusz odebrane vorszusy i przez omyłkę za wiele wypłacone kwoty;
5. wynagrodzenia za szkody uczynione werku przez winę robotnika, jak dalece ta szkoda ze strony obowiązanego do odszkodowania przyznana lub sądownie uzasadnioną została; przy większych

Schuldbeträgen sollen die Abzüge in angemessenen Teilzahlungen erfolgen;

6. im Falle des Verlustes, der vorsätzlichen oder grob-fahrlässigen Beschädigung ein den durchschnittlichen Selbstkosten entsprechender Betrag für von dem Werk geliefertes Gezähe, Lampen, Werkzeuge, Schutzkleidung und Schutzgegenstände und dergleichen, für deren Aufbewahrung und sachgemäße Verwendung der Arbeiter selbst verantwortlich ist. Für schuldhafte Behandlung in der Aufbewahrung ist der Arbeiter dann nicht verantwortlich, wenn die Verwaltung es unterlassen hat, die zur Verwahrung geeigneten Einrichtungen zu treffen;
7. die nach Maßgabe des § 9 ermittelten Beträge wegen vorzeitiger Auflösung des Arbeitsvertrages;
8. die gemäß Abschnitt J dieser Arbeitsordnung verfallenen Straf gelder;
9. die auf Grund gesetzlicher Vorschriften abzugsfähigen Steuern und Beträge;
10. die nach § 11 und 16 zu leistenden Entschädigungen;
11. die Pfennigspitzen, d. s. die Beträge von 1—99 Pfg. der nach Abzug der Beträge 1—10 verbleibenden Lohnsumme.

2. Die Beträge unter 7, 8 und 11 fließen in die Arbeiterwohlfahrtskasse (Arbeiter = Unterstützungskasse) des Werkes.

§ 30.

1. Aus der Arbeit ausscheidenden Arbeitern wird zunächst ein Abschlag gezahlt. Dieser beträgt bei Schichtlöhnern 75 Prozent, bei Affordarbeitern 50 Prozent des Lohnes. Der Restbetrag des Lohnes wird erst am nächsten Lohntage ausbezahlt. Der Arbeiter ist berechtigt, die Zusendung des Lohnes durch die Post auf seine Kosten und Gefahr zu verlangen.

§ 31.

1. Die Auszahlung des Lohnes erfolgt entweder in geschlossenen Beuteln, auf welchen die Berechnung des Lohnbetrages und der einzelnen Abzüge ersichtlich ist, oder offen am Zahlbrett. In letzterem Falle hat jeder Arbeiter einen Lohnzettel über die Berechnung seines Lohnes zu er-

kwotach długu mają odtrącenia w odpowiednich częściowych spłatach nastąpić.

6. w wypadku zguby, swawolnego lub przez grubo-niedbałe uszkodzenie narzędzia, lamp, materiałów, ochronowej odzierży, ochronowego narzędzia i t. d., za których przechowanie i rzeczową potrzebę robotnik sam jest obowiązany, odpowiednią kwotę przeciętnych własnych kosztów. Za niedobre przechowanie jest robotnik niezapowiedzialny, jeżeli administracja zaniedbała, dla zachowania zdadne przyządy spatrzyć;
 7. te podług § 9 wysłędzone kwoty za przedwcześnie rozwiązanie kontraktu roboczego;
 8. te podług rozdziału J niniejszego porządku roboczego przepadłe zarobki;
 9. te na podstawie prawnych przepisów do odciągania dozwolone podatki i kwoty;
 10. te podług § 11 i 16 wykonawcze wynagrodzenia;
 11. fenigowe wierzchołki, to znaczy kwoty od 1—99 fenygów całej po odciągnięciu kwot 1—10 pozostałych sum zarobkowych.
2. Kwoty pod 7, 8 i 11 płyną do kasy pomyślności dla robotników (kasa wsparć dla robotników) werku.

§ 30.

1. Z pracy odchodzącym robotnikom zostanie naj-pierw forszus płacony. Tenże wynosi przy szychto-wych zarobkach 75 procent, przy dęgowych robotach 50 procent zarobku. Resztującą kwotę zarobku zostanie dopiero w przyszły dzień wypłaty płacona. Robotnik jest uprawniony, przesyłkę zarobku przez pocztę na swoje koszta i ryzyko do rządania.

§ 31.

1. Wypłata zarobku następuje albo w zamkniętych woreczkach, na których obliczenia zarobku i pojedyn-nych odciągnięć widoczne są, albo otwarto na desce płatniczej. W ostatnim razie ma każdy robotnik kartę zarobkową do otrzymania. Jak na woreczku, tak i na

halten. Sowohl aus dem Lohnbeutel wie aus dem Lohnzettel müssen zu ersehen sein: die Zahl der Lohn- und Akkordstunden (Schichten), der Stundenlohn (Schichtlohn), der Akkordverdienst, sowie sämtliche Abzüge.

2. Die Zahlung des Lohnes und des Abschlages erfolgt gegen Vorweisung der von der Werksverwaltung mit Namen und Nummer des Arbeiters versehenen Ausweiskarte.

3. Der Verlust dieser Karte ist der Werksverwaltung sofort anzuzeigen. Für die dem Arbeiter durch Verlust der Ausweiskarte entstehenden Schäden wird Ersatz nicht geleistet, es sei denn, daß trotz der rechtzeitigen Anzeige von dem Verlust der Ausweiskarte die Auszahlung an einen Unberechtigten erfolgt ist.

4. Dort, wo keine Ausweiskarten eingeführt sind, ist anderweitige ausreichende Legitimation bei der Lohnzahlung erforderlich. Darüber, ob ausreichende Legitimation vorliegt, entscheidet der der Lohnzahlung bewohnende Werksbeamte.

5. Der Zahlungsvermerk des die Lohnung vornehmenden Werksbeamten in der Lohnliste gilt vorbehaltlich des Gegenbeweises als Bescheinigung der geleisteten Auszahlung.

§ 32.

1. Beschwerden über unrichtige Lohnauszahlungen werden nur berücksichtigt, wenn sie sofort bei der Auszahlung bei dem den Lohn aushändigenden Beamten vorgebracht und nachgewiesen werden.

2. Einsprüche gegen die Richtigkeit der Lohnberechnung müssen spätestens innerhalb 3 Tagen nach der Lohnung, keinesfalls bei der Lohnzahlung selbst, bei dem zuständigen Vorgesetzten erhoben werden. Spätere Einsprüche sind nur gestattet, wenn der Arbeiter durch außerhalb seines Willens liegende Umstände (Krankheit und dergleichen) an der rechtzeitigen Erhebung des Einspruchs gehindert worden ist.

3. Nicht abgehobene Lohnbeträge fließen nach Ablauf der Verjährungsfrist in die Arbeiter-Unterstützungs-kasse des Werkes.

karcie zarobkowej muszą: liczba godzin zarobkowych i akordu (szycht), zarobek godzinny (zarobek szychtowy), zarobek akordowy i wszystkie odtrącenia.

2. Wypłata zarobku i vorszusu następuje za przedłożeniem ze strony administracji werku nazwiskiem i numerem robotnika zaopatrzoną kartą wykazową.

3. Zagubienie tej karty jest administracji werku natychmiast do zameldowania. Za, robotnikom przez zagubienia karty wykazowej powstałe szkody nie zostaną żadne wynagrodzenia płacone, tylko w tem razie, jeżeli prócz prawocześniego zameldowania o zagubieniu karty wykazowej wypłata do rąk nieuprawnionego nastąpiła.

4. Tam, gdzie karty wykazowe nie są zaprowadzone, jest dalsza i wystarczająca legitymacja przy wypłacie zarobku potrzebna. O tem, jeżeli wystarczająca legitymacja przedłożoną została, rozstrzyga ten przy wypłacie uczestniczący urzędnik werku.

5. Zanotowanie wypłaty zarobku przez wypłatę kierującego urzędnika werku w liście zarobku znaczy z zastrzeżeniem przeciwnego dowodu jako świadectwo odbytej wypłaty.

§ 32.

1. Zażalenia nad niedobrem wypłaceniem zarobku zostaną tylko wtedy uwzględnione, jeżeli natychmiast przy wypłacie u wypłatę kierującego urzędnika wniesione i udowodnione zostały.

2. Opozycje przeciw niedobremu obliczaniu zarobku muszą najpóźniej w przeciągu 3 dni po wypłacie w żadnym wypadku przy wypłacie, u przedłożonego urzędnika wniesione zostać. Późniejsze opozycje są tylko przypuszczone, jeżeli robotnik przez poza swej woli leżące stosunki (chorobę i. t. d.) do prawocześniego wniesienia opozycji przeszkodzonem został.

3. Nieodebrane kwoty zarobku płyną po przepływie czasu przedawnienia, do kasy na wsparcie dla robotników werku.

G. Ordnung des Betriebes.

§ 33.

Jeder Arbeiter ist verpflichtet, die ihm übertragene Arbeit mit Fleiß und Sorgfalt sowie nach fachmännischen Regeln auszuführen, den Vorteil des Werkes nach besten Kräften zu wahren und zu fördern und alles zu vermeiden, was die Arbeit und Ordnung auf dem Werk stören und diesem selbst Nachteile bringen könnte. Auch ist jeder Arbeiter verpflichtet, über alle zu seiner Kenntnis gelangenden Fabrikationsverfahren des Werkes Verschwiegenheit zu wahren.

§ 34.

Die Arbeiter sollen möglichst in der Fachgruppe beschäftigt werden, für welche sie angenommen sind, sofern nicht bei ihrer Annahme etwas Besonderes vereinbart worden ist. Im Bedürfnisfalle, oder wenn es der Betrieb verlangt, sind sie aber verpflichtet, auf Verlangen der Werksleitung oder des zuständigen Beamten auch andere Arbeiten auszuführen. Die Entlohnung erfolgt in diesem Falle nach den Bestimmungen des bestehenden, in Ermangelung eines solchen nach den Bestimmungen des zuletzt gültig gewesenen Tarifvertrages.

§ 35.

Die Arbeiter sind verpflichtet, die gesetzlichen, berg- und gewerbepolizeilichen Vorschriften sowie alle Anordnungen der Werksverwaltung und der Vorgesetzten genau zu befolgen.

§ 36.

1. Vorgesetzte der Arbeiter sind sämtliche technischen Aufseher und Betriebsbeamten sowie der Arbeitgeber und sein Vertreter, ferner die Verwaltungsbeamten, soweit sie mit den Arbeitern in Dienstverkehr treten.

2. Den in Ausführung ihrer dienstlichen Verpflichtungen ergehenden Anordnungen der mit der Aufrechterhaltung der Ordnung auf den Werken betrauten Personen (Pförtner, Wächter, Feuerwehrwache, Fahrmeister, Badewärter, Anschläger u. a.) sowie der bei Unglücksfällen die Rettungsarbeiten leitenden Personen ist Folge zu leisten. Auch Anweisungen der Gruppen-, Drittel- und Kameradschaftsführer (Ortsältesten) sind zu befolgen.

G. Porządek przemysłu.

§ 33.

Każdy robotnik jest obowiązany, tę mu nadaną pracę pilnie i troskliwie, jako też podług fachowych reguł wykonać, korzystać werku podług najlepszych sił strzedz i pomnażać i wszystkiego unikać, co pracę i porządek na werku uszkodliwić albo werku stratę przynieść mogło. Także jest każdy robotnik zobowiązany, o wszystkich do jego wiadomości dochodzących konstrukcjach fabrykacji tajemnicę dotrzymać.

§ 34.

Robotnicy mają możebnie w fachowych grupach zatrudnieni zostać, do których oni przyjęci zostali, gdy przy ich przyjęciu coś osobliwego umowiono nie zostało. W razie potrzeby, albo gdy przemysł żąda, są oni ale obowiązani, za rozkazem kierownictwa werku lub kompetentnych urzędników i inne roboty spełniać. Zapłata nastąpi w takim wypadku podług postanowień w ostatniem czasie ważność mającego taryfowego kontraktu.

§ 35.

Robotnicy są obowiązani, prawne, górnicze i procederowo-policyjne przepisy jak i wszystkie rozporządzenia administracji werku i przedłożonych sumiennie spełniać.

§ 36.

1. Przedłożeni robotników są wszyscy techniczni dozorczy i urzednicy przemysłu, jak i pracodawca i jego zastępca, dalej urzednicy administracejni, jak dalece oni z robotnikami w służbowy ruch wstępują.

2. Tym w spełnianiu ich służbowych obowiązków wydanem rozporządzeniom tych dla utrzymania porządku na werkach naznaczonych osób (bramowi, stroże, straż ogniowa, mistrz jazdy, dozórca kąpieli, anschläger i. t. d.) jak i tem przy nieszczęśliwych przypadkach prace ratunkowe kierującym osobom jest do folgowania. Także są wskazania kierowników grup, trójek i kamradztw (starsi przodkowi) do spełniania.

§ 37.

1. Das Schlafen in den Betrieben ist verboten.
2. Die Rauchverbote sind strengstens innezuhalten.

§ 38.

1. Zeit und Ort der Betriebsversammlungen regeln sich nach den Bestimmungen des Betriebsrätegesetzes (§§ 45 bis 49) und den über die Tätigkeit der Betriebsräte vereinbarten Richtlinien.

2. Die Abhaltung anderer Versammlungen sowie jede sonstige Betätigung im Interesse einer politischen Partei (Sammeln von Unterschriften, Beiträgen, Verbreiten von Handzetteln, Drucksachen u. dergl.) im Bereiche der Betriebsanlagen ist verboten. Vorstehende Bestimmungen finden keine Anwendung auf rein wirtschaftliche Organisationsbetätigung, sofern sie nicht während der Arbeitszeit stattfindet und soweit nicht tarifliche Bestimmungen entgegenstehen.

§ 39.

Die Arbeiter dürfen andere, als die ihnen angewiesenen Betriebsstellen des Werkes ohne Erlaubnis des Vorgesetzten nicht betreten. Auch ist den Arbeitern verboten, unbefugterweise Fremde in die Anlagen des Werkes einzulassen oder einzuführen.

§ 40.

1. Es ist verboten, innerhalb des Werkes während der Arbeitszeit geistige Getränke zu genießen oder durch Dritte holen zu lassen. Desgleichen ist jeder unbefugte Handel innerhalb des Werkes, namentlich mit Getränken, Eßwaren, Tabak, Zigarren usw. verboten.

2. Wer betrunken zur Arbeit kommt oder betrunken innerhalb des Werkes während der Schicht getroffen wird, verliert den Anspruch auf Beschäftigung und Lohn während der betreffenden Schicht.

§ 41.

Anderere als die von den Vorgesetzten angeordneten Arbeiten dürfen von den Arbeitern nicht ausgeführt werden; es ist ihnen verboten, sich ohne Erlaubnis der Vorgesetzten bei der Arbeit durch einen andern vertreten zu lassen oder einen andern bei dessen Arbeit zu vertreten.

§ 37.

1. Spanie w przemyśle jest wzbronione.
2. Zakazy palenia są surowo do wykonania.

§ 38.

1. Czas i miejsce zgromadzeń przemysłu regulują się podług ustanowień prawa o radach załogowych (§§ 45—49) i podług czynności rad załogowych umówionych linii wskazujących.

2. Odbywanie innych zgromadzeń jak i każde inne dzieło w interesie politycznej partji (zbieranie podpisów, składek, rozdawanie ręcznych karteczek, druków i t. d.) na obszarze przemysłowem zakładów jest wzbronione. Powyższe ustanowienia nie znajdują zastosowania na czysto gospodarcze czynności organizacyjne, jeżeli nie podczas czasu pracy się dzieją i jeżeli temu taryfowe postanowienia nie przeciwstoją.

§ 39.

Robotnicy nie śmiać inne jak te im w przemyśle werku przeznaczone miejsca bez pozwoleniśwa przedłożonych postępować. Także jest robotnikom zakazano, nieupoważniono obcych do zakładów werku wpuszczać lub wprowadzać.

§ 40.

1. Zakazano jest, wewnątrz werku podczas pracy gorzałkę pić, lub przez innych takową sprowadzać. Taksamo jest każdy nieupoważniony handel wśród werku, a mianowicie trunkami, towarami spożywczemi, tytuniami, cygarami i t. d. wzbroniono.

2. Kto do pracy opity przyjdzie lub napity wśród werku podczas szychty natrafiony zostanie, utraci prawo do dalszego zatrudnienia podczas tej szychty, jak i zarobek.

§ 41.

Inne, jak od przedłożonych nadane roboty, nie śmiać od robotników wykonywane zostać, bez pozwolenia przedłożonych nie wolno im przy robocie dać się zastępować przez innego, lub innego zastępować.

§ 42.

Jeder Arbeiter haftet für die ihm übergebenen Geräthstücke, Werkzeuge, Lampen, Schutzgegenstände, Schutzkleider u. dergl. Für selbstverschuldeten Verlust hat er auf Verlangen Ersatz zu leisten. In gleicher Weise haftet die Kameradschaft oder Arbeitergruppe gemeinsam für die ihr übergebenen Inventarien.

§ 43.

1. Alle Arbeiter haben auf Instandhaltung der von ihnen benutzten Geräthschaften, Maschinen, Apparate, Transportmittel, Sicherheitsvorrichtungen, Verkehrsanlagen usw. auf das sorgfältigste zu achten und von etwaigen Mängeln, die sie innerhalb der ihnen zugewiesenen Arbeitstätigkeit abzustellen nicht berechtigt sind, ihrem nächsten Vorgesetzten alsbald Anzeige zu erstatten.

2. Den Arbeitern wird besonders zur Pflicht gemacht, mit Feuer und Licht vorsichtig umzugehen und namentlich die Beleuchtungseinrichtungen sorgfältig zu behandeln.

3. Außer dem dafür bestimmten Personal darf sich niemand an den vorhandenen Maschinen, Apparaten, insbesondere den elektrischen Anlagen beschäftigen.

§ 44.

1. Die Arbeitsplätze, Bechenhäuser, Aufenthalts- und Waschräume und Aborte dürfen nicht verunreinigt werden.

2. Zur Verrichtung der Nothdurft dürfen nur die Aborte benutzt werden.

§ 45.

Allen Arbeitern wird zur strengsten Pflicht gemacht, Beschädigungen, Veruntreuungen und Diebstähle an Eigentum des Werkes oder der Mitarbeiter, die zu ihrer Kenntniss kommen, sofort anzuzeigen.

H. Arbeiterunterstützungskasse.

§ 46.

Die Einrichtung und Verwaltung der Arbeiterunterstützungskasse ist durch die in der Anlage beigefügten Satzungen geregelt.

ogień, jak w stajniach, warsztatach stolarskich, magazynach i t. d., jako też, kto się na takich miejscach z ogniem nieostrożnie obchodzi;

4. kto trunki do roboty zabiera, takowe podczas czasu pracy pije albo w stanie opitym place robót i przemysłu lub warsztatów postępuje. Taka kara może obok działań § 40 zawieszona zostać;
5. Kto przyrządzenia werku, naczienia inwentarejne lub materiały uszkodzi albo wbrew przepisom potrzebuje, w grubej lekkomyślności lub swawolnie niszczy albo ustronia;
6. kto w werku i w tych do niego należących miejscach, w kąpieli, w izbach maszyn i kotłarniach śpiącym zastanie;
7. kto się bez wystarczającego powodu wzbrania, tą mu porączoną pracę wykonać i kto przeciw służbowym wymaganiom występuje;
8. kto sobie lub swoim kamratom w nieprawny sposób szychty pisać lub inne czynności przyliczyć daje;
9. kto bez upoważnienia na innych, jak mu wskazanych miejscach przemysłu pracuje albo swoją pracę bezprawnie spełnia;
10. kto zawini przeciw dobrem obyczajom, przeciw przepisom dla utrzymania porządku w przemyśle, przeciw zabezpieczeniom względem niebezpieczeństwa w przemyśle albo do przeprowadzenia prawnych lub górniczo- i przemysłowo-policyjnych przepisów wydanych ustanowień;
11. kto przestępstwo przeciw porządku roboczemu kilkakrotnie lub w sposób obciążający popełnia;
12. kto bez wiedzy sztygara lub innych dozorujących osób, albo bez marki kontrolowej do kopalni wjeżdża.

2. Powtarzają się powyższe przestępstwa albo pod obciążającymi warunkami, tak może istny robotnik wydalonym zostać.

§ 49.

Wszystkie kary płyną do kasy pomyślności robotników (kasa wsparć dla robotników) werku.

K. Beschwerdeweg.

§ 50.

1. Dienstliche Anliegen und Beschwerden hat der Arbeiter bei dem ihm vorgesetzten Abteilungssteiger oder Meister anzubringen. Richtet sich die Beschwerde gegen einen Vorgesetzten des Arbeiters, so ist sie bei dem diesen Vorgesetzten zunächst übergeordneten Beamten zu erheben.

2. Beschwerden über den Betriebsführer sind an die Werksverwaltung zu richten.

3. Falls nicht durch den Tarifvertrag ein anderes Beschwerdeverfahren vereinbart worden ist, hat der Arbeiter, wenn er Befriedigung seiner Wünsche nicht gefunden hat, durch Vermittelung des Arbeiterrats bei der Werksverwaltung eine Untersuchung seiner Beschwerden gemäß § 78 Ziffer 4 des Betriebsrätegesetzes zu beantragen.

4. Zum Vortragen gemeinschaftlicher Anliegen und Beschwerden sind nur die Betriebsvertretungen im Sinne des Betriebsrätegesetzes berechtigt.

L. Unternehmerarbeiter.

§ 51.

1. Die Vorschriften dieser Arbeitsordnung gelten sinngemäß auch für diejenigen Arbeiter, die nicht für Rechnung des Bergwerksbesizers, sondern für Rechnung von Unternehmern im Betriebe des Bergwerks mit bergmännischen Arbeiten nicht bloß ganz vorübergehend beschäftigt werden (Unternehmerarbeiter), für die Dauer dieser Beschäftigung mit folgender Maßgabe:

1. Die in der Arbeitsordnung festgestellten Rechte und Pflichten

a) des Werksbesizers, der Werksverwaltung, der Werksleitung werden von dem Unternehmer wahrgenommen;

b) diejenigen des Betriebsführers oder Abteilungssteigers (Werksmeisters) von dem Unternehmer oder von dem durch diesen hierzu ausdrücklich ermächtigten, der Bergbehörde namhaft gemachten und, soweit sie Befugnisse von Aufsichtspersonen im Sinne des § 74 des Berggesetzes verrichten sollen, von der Bergbehörde anerkannten Angestellten.

K. Droga zażaleń.

§ 50.

1. Służbowe dolegliwości i zażalenia ma robotnik u mu przełożonego wydziałowego sztygara lub majstra wniesić. Jeżeli się zażalenie przeciw przedłożonemu robotnika zakłada, jest takowe u przedłożonego owego urzędnika do wniesienia.

2. Zażalenia przeciw kierownika przemysłu są do administracji werku do zwrócenia.

3. Jeżeli przez taryfowy kontrakt inna droga zażaleń nie umowioną została, ma robotnik prawo, gdyby zaspokojenia swoich życzeń nie znalazł, przez współudział rady załagowej u administracji werku rozbieranie jego zażalenia na podstawie § 78 cyfr. 4 prawa dla rad załagowych do zażądania.

4. Do przedłożenia społecznych dolegliwości i zażaleń są tylko zastępstwa przemysłu w myśli prawa rad załagowych uprawnione.

L. Robotnicy przedsiębiorców.

§ 51.

1. Przepisy niniejszego porządku roboczego są ważne także i dla tych robotników, którzy nie na rachunek posiedziciela werku górniczego, tylko na rachunek przedsiębiorcy w przemyśle werku górniczego z górnictwami pracami, którzy nie tylko przejściowo zatrudnieni zostaną (robotnicy przedsiębiorców) na czas ich zatrudnienia z następującym miarodajem:

1. Te w niniejszym porządku roboczym uzasadnione prawa i obowiązki

a) posiedziciela werku, administracji werku, kierownictwa werku, zostaną przez przedsiębiorcy zastępowane,

b) takowe kierownika przemysłu albo sztygara wydziałowego (werkmistrza) przez przedsiębiorcy albo przez jednego do tego wyraźnie uprawnionego, władzy górniczej podanego, jak dalece oni uprawnieni jako osoby do dozoru w myśli § 74 prawa górniczego spełniać mają, ze strony władzy górniczej uznanych służbistów;

2. Die Annahme, Aufkündigung und Entlassung der Unternehmerarbeiter erfolgt durch die nach Ziffer 1 zuständigen Personen im Einvernehmen mit dem zur Annahme, Aufkündigung und Entlassung nach § 2 Abs. 1 zuständigen Personen.
 3. Bei der Annahme sind in die Arbeiterliste des Bergwerks die Namen der Unternehmerarbeiter unter Kennzeichnung dieser ihrer Eigenschaft einzutragen.
 4. Die Annahme der Unternehmerarbeiter zur Werkarbeit darf durch die im § 2 Abs. 1 bezeichneten Personen erst erfolgen, nachdem der Unternehmer durch schriftliche, dem Bergwerksbesitzer abgegebene Erklärung anerkannt hat, daß die von ihm zur Beschäftigung in dem Bergwerksbetriebe gestellten Unternehmerarbeiter nach Maßgabe der Bestimmungen dieses Paragraphen den Vorschriften der Arbeitsordnung unterworfen und daß diese Vorschriften für ihn selbst und seine an der Überwachung der Unternehmerarbeiten beteiligten Angestellten und Beauftragten rechtsverbindlich sind. Eine Ausfertigung dieser Erklärung ist dem Bergwerksbeamten durch den Betriebsführer vorzulegen.
 5. Die im § 36 der Arbeitsordnung bezeichneten, von dem Bergwerksbesitzer angestellten Vorgesetzten sind auch Vorgesetzte der Unternehmerarbeiter. Dies gilt insbesondere von den bergbehördlich anerkannten, im Dienste des Bergwerksbesitzers stehenden Aufsichtspersonen (§§ 73 und 74 des Berggesetzes).
2. Diese Vorschriften finden auf Unternehmerarbeiter über Tage insoweit Anwendung, als diese nicht einem anderen Tarifvertrage wie die Stammbeslegschaft des Bergwerks unterliegen.

§ 52.

Diese Arbeitsordnung tritt am 1. Dezember 1922 in Kraft.

Beuthen O.S., den 1. Dezember 1922.

Bergwerksgesellschaft
Georg von Giesche's Erben.

2. Przyjęcia, wypowiedzenia i zwolnienia robotników przedsiębiorców spełnia się przez te podług cyfry 1 kompetentne osoby w porozumieniu z temi do przyjąć, wypowiedzeń i wydać podług § 2 ust. 1 kompetentnymi osobami.
 3. Przy przyjęciu są do listy robotników werku kopalnianego nazwiska robotników przedsiębiorcy z podaniem ich charakteru takowego do wpisania.
 4. Przyjęcie robotników przedsiębiorcy do pracy werku może tylko przez w § 2 ust. 1 wymienionych osób wtedy nastąpić, gdy przedsiębiorca przez pisewne, posiedzicielowi górnictwa oddane zeznanie przyznał, iż ci od niego do robót w przemyśle górnictwem przyjęci robotnicy przedsiębiorcy w miarę ustaw tego paragrafu przepisom porządku roboczego podrzuczeni i że te przepisy dla niego osobiście i dla jego do dozorowania uczestniczących służbistów i poruczonych prawnie-obowiązani są. Odpis tego zeznania jest urzędnikowi rewieru górnictwego przez kierownika przemysłu do przedłożenia.
 5. Ci w § 36 porządku roboczego wymienieni, od posiedziciela werku górnictwego przyjęci przedłożeni są także przedłożonemi robotników przedsiębiorców. Ten przepis stosuje się mianowicie do tych osób, które przez władzę górnictwą uznani są i w służbie posiedziciela werku górnictwego jako dozorecy stoją. (§§ 73 i 74 prawa górnictwego.)
2. Te oto przepisy stosują się na dziennych robotników przedsiębiorców tak dalece, jak oni innemu taryfowemu kontraktu — jak załoga przemysłu górnictwego — nie podlegają.

§ 52.

Niniejszy porządek roboczy wstępuje w 1. go grudnia 1922 r. w moc.

Bytom G.-Śl., dnia 1-grudnia 1922 r.

Spółka kopalniana
Georg von Giesche's Erben.

Satzungen

der Arbeiterunterstützungskasse.

§ 1.

Zweck der Kasse.

1. Die Arbeiterunterstützungskasse hat den Zweck, Arbeitern und Invaliden des Werkes sowie deren Wittven und Waisen oder sonstigen Angehörigen im Falle der Bedürftigkeit und Würdigkeit Unterstützungen nach Maßgabe des verfügbaren Kassenbestandes zu gewähren.

2. Ein Rechtsanspruch auf die Gewährung einer Unterstützung steht den in Abs. 1 bezeichneten Berechtigten nicht zu.

§ 2.

Einnahme der Kasse.

Zur Arbeiterunterstützungskasse sind zu vereinnahmen:

1. Die nach den Vorschriften der Arbeitsordnung des Werks an die Unterstützungskasse abzuführenden Geldbeträge (Geldstrafen, verwirkte Lohnbeträge und Pfennigspitzen).
2. Freiwillige Beiträge und sonstige Zuwendungen.
3. Die innerhalb der gesetzlichen Verjährungsfrist nicht abgehobenen Lohnbeträge.
4. Die für sogenannte herrenlose Wagen den Arbeitern anzurechnende Vergütung.

§ 3.

Kassenvorstand.

Die Kasse wird ehrenamtlich von einem Vorstande verwaltet; dieser setzt sich zusammen:

1. Aus einem von dem Werksbesitzer zu ernennenden Beamten, der den Vorsitz führt und für die ordnungsmäßige Geschäftsführung Sorge trägt.
2. Aus 2 durch den Arbeiterrat aus seiner Mitte gewählten Personen.

Ustawa

kasy wsparć dla robotników.

§ 1.

Cel kasy.

1. Kasa wsparć dla robotników utworzona na to, ażeby robotnikom i inwalidom werków, jak i ich wdowom i sierotom lub innym pokrewnym w przypadku potrzeby i godności wsparć udzielić, — podług miary i stanu kasy.

2. Prawna pretensja na udzielenie wsparcia dla tych w ustępie 1 oznaczonych uprawnionych nie istnieje.

§ 2.

Dochód kasy.

Do kasy wsparć dla robotników można odbierać:

1. Wszystkie na podstawie przepisów porządku roboczego werku dla kasy wsparć wyznaczone kwoty pieniężne (kary pieniężne, utracone kwoty zarobkowe i wierzchołki fenigów).
2. Dobrowolne datki i inne poświęcenia.
3. Te w przeciągu prawnego czasu zastarzenia nie odebrane kwoty zarobkowe.
4. Te na tak zwane obce wozy robotnikom przyliczone wynagrodzenia.

§ 3.

Przełożęństwo kasy.

Kasa zostanie honorowo przez przełożęństwo gospodarowana, które się składa:

1. Z jednego ze strony posiedziela werku wymienionego urzędnika, który przewodnictwo prowadzi i o uporządkowanie interesu starania ponosi.
2. Z dwóch przez radę robotniczą z ich pośrodku wybranych osób.

3. Dort, wo der Werksbesitzer freiwillige Zuwendungen zur Arbeiterunterstützungskasse leistet, aus einer weiteren von ihm bestimmten Person.

§ 4.

Verwaltung der Kasse.

1. Die Verwaltung der Kasse wird von dem Vorstand unentgeltlich geführt.

2. Zur Erledigung der Geschäfte tritt der Vorstand nach Bedürfnis zu einer vom Vorsitzenden anzuberaumenden Sitzung zusammen.

3. Ueber die in der Sitzung gefassten Beschlüsse wird eine Verhandlung aufgenommen, die von dem Vorsitzenden und zwei Vorstandsmitgliedern unterzeichnet wird.

§ 5.

1. Anträge auf Unterstützung sind mündlich bei den Mitgliedern des Vorstandes oder bei der Werksverwaltung entweder zu Protokoll oder in einem von dem Antragsteller selbst geschriebenen Gesuch anzubringen. Der Vorsitzende legt die Anträge nach Prüfung und Feststellung der Verhältnisse des Gesuchstellers in der nächsten Vorstandssitzung zur Beschlussfassung vor.

2. Findet der Antrag nicht die Zustimmung der Mehrheit der erschienenen Mitglieder des Vorstandes, so ist der Antrag abgelehnt.

3. In Fällen dringender Not ist der Vorsitzende im Verein mit einem zum Arbeiterrat gehörigen Mitglied des Vorstandes befugt, selbständig eine Unterstützung zu gewähren, doch ist er verpflichtet, in der nächsten Sitzung dem Vorstand davon Kenntnis zu geben.

§ 6.

Rechnungsführung.

1. Die Kassen- und Rechnungsführung besorgt ein von der Werksverwaltung dazu berufener Beamter. Dem Rechnungsführer gebührt hierfür keine Vergütung aus der Unterstützungskasse.

2. Der Rechnungsführer hat über die Einnahmen und Ausgaben ein besonderes Kassenbuch zu führen. Die Einnahmen sind auf Grund besonderer, von dem Werksbesitzer oder dessen Vertreter angewiesener Einnahmebelege zu buchen.

3. Tam, gdzie posiedziciel werku dobrowolne poświęcenia do kasy wsparć robotniczych udziela, z jednej dalszej od niego oznaczonej osoby.

§ 4.

Rządzenie kasy.

1. Rządzenie kasy zostanie przez przełożeństwo honorowo prowadzone.

2. Do załatwienia interesów schodzi się przewodnictwo podług potrzeby do posiedzeń, które kierownik naznacza.

3. O podczas posiedzeń uchwalonych rezolucjach prowadzi się protokół, który przez kierownika i dwóch członków przełożeństwa podpisany zostaje.

§ 5.

1. Wnioski o wsparcie są ustnie u członków przełożeństwa lub w administracji werku albo do protokołu lub w pisemnem podaniu do stawienia. Przedłożony kładzie wszystkie wnioski po rozbieraniu ich i ustanowieniu stosunków wnosiciela do przyszłego posiedzenia celem uchwalenia decezji.

2. Jeżeli wniosek nie znajdzie przyznania większości stawionych się członków przełożeństwa, tak zostaje wniosek nieuwzględniony.

3. W przypadkach naglącej biedy jest przedłożony w związku z jednym do rady robotniczej należącym członkiem przedłożenia upoważniony, samodzielnie wsparcia udzielić, jednakowoż jest zobowiązany, w przyszłym posiedzeniu przewodnictwu wiadomości udzielić.

§ 6.

Prowadzenie rachunkowości.

1. Prowadzenie kasy i rachunkowości załatwia jeden ze strony administracji werku powołany urzędnik. Kierownikowi rachunkowości nie należy się żadne wynagrodzenie z kasy na wsparcia.

2. Kierownik rachunkowości ma o dochodach i rozchodach osobną książkę do prowadzenia. Dochody są na podstawie osobnych, od posiedziciela werku albo jego zastępcy wyznaczonych dowodów do ksiązkowania.

3. Die Ausgaben sind mit der vom Vorsitzenden des Kassenvorstandes zu vollziehenden Zahlungsanweisung und der Quittung des Empfängers zu belegen.

4. Allmonatlich sind Kassenauszüge dem Vorstand vorzulegen und durch Aushang bekannt zu geben.

§ 7.

1. Dauernde Vorräte über 2000 Mark dürfen in der Kasse nicht vorhanden sein, höhere Beträge sind mündelicher zinsbar anzulegen.

2. Kassenprüfungen werden periodisch von dem Vorsitzenden allein oder in Gemeinschaft mit zwei vom Kassenvorstand zu ernennenden Vorstandsmitgliedern vorgenommen und beurkundet.

3. Am Jahreschluß hat der Rechnungsführer Rechnung zu legen und zu diesem Zweck das Kassenbuch nebst Belegen dem Vorstand zur Prüfung einzureichen. Nach Beendigung der Prüfung ist eine Uebersicht der Einnahmen und Ausgaben und des Vermögens der Kasse in einer von der zuständigen Aufsichtsbehörde vorgeschriebenen Form aufzustellen und zwei Wochen lang durch Aushang zur Kenntnis der Belegschaft zu bringen. Alsdann ist sie der zuständigen Aufsichtsbehörde einzureichen.

§ 8.

Auflösung der Kasse.

Wird der Betrieb des Werkes dauernd oder länger als 6 Monate eingestellt, so ist der vorhandene Kassenbestand zu Gunsten von Invaliden oder Hinterbliebenen ehemaliger Arbeiter des Werkes zu verwenden.

Anlage zur Arbeitsordnung.

I. Auszug aus dem Betriebsräte-Gesetz.

§ 11.

Arbeiter im Sinne dieses Gesetzes sind die im Dienste anderer gegen Entgelt oder als Lehrlinge beschäftigten Personen mit Ausschluß der Angestellten.

3. Wydatki są nakazem do wypłaty ze strony przedłożonego kasy i kwitem od odbiorcy do udowodnienia.

4. Każdomiesięcznie są wycugi z kasy kierownictwu do przedłożenia i przez wywieszenia do oznajmienia.

§ 7.

1. Kwoty pieniężne nad 2000 marek nie śmiał w kasie pozostać, wyższe kwoty są pupilowo-pewnie na uroki do złożenia.

2. Wizytacje kasy podejmuje periodycznie kierownik osobiście, lub społecznie z dwiema ze strony kierownictwa kasy wymienionych członków przedłożenia kasy, które także dokumentuje.

3. Na zakończenie roku kładzie kierownik rachunkowości rachunek; do tego celu przedkłada książkę kasową z dokumentami przedłożeniu celem rozbioru. Po zakończeniu wizytacji jest zestawienie wszystkich dochodów i rozchodów, jak i majątek kasy ze strony dozorującej władzy przepisanej formie przez wywieszenie do opublikowania robotnictwu przez dwa tygodnie do dania.

Po temu oddaje się zestawienie kompetentnej władzy dozorującej.

§ 8.

Likwidacja kasy.

Jeżeli przemysł werku trwale lub dłużej jak sześć miesięcy zastawiony zostanie, przechodzi majątek kasy na dobro inwalidów lub pozostałych byłych robotników werku.

Rozkład do normalnego porządek roboczego.

I. Wyciąg z prawa dla rad załogowych.

§ 11.

Robotnicy w myśli tego prawa są te w służbie innych za zapłatą lub za uczniów zatrudnione osoby z wyjątkiem służbistów. Robotnicy w myśli tego

Arbeiter im Sinne dieses Gesetzes sind ferner die in der Gemeinde des Betriebs oder in wirtschaftlich mit ihr zusammenhängenden, nahe bei ihr liegenden Gemeinden wohnenden Hausgewerbetreibenden (§ 3), welche in der Hauptsache für denselben Betrieb arbeiten und selbst keine Arbeitnehmer beschäftigen.

Ist für diese ein besonderer Betriebsrat gemäß § 3 zu errichten, so scheiden sie als Arbeitnehmer aus der Zahl der im Betriebe Beschäftigten aus.

§ 45.

Die Betriebsversammlung besteht aus den Arbeitnehmern des Betriebes.

Kann nach der Natur oder der Größe des Betriebes eine gleichzeitige Versammlung aller Arbeitnehmer nicht stattfinden, so hat die Abhaltung der Betriebsversammlung in Teilversammlungen zu erfolgen.

§ 46.

Der Vorsitzende des Betriebsrates ist berechtigt und auf Verlangen des Arbeitgebers oder auf Verlangen von mindestens einem Viertel der wahlberechtigten Arbeitnehmer verpflichtet, eine Betriebsversammlung einzuberufen.

Von Versammlungen, die auf Verlangen des Arbeitgebers stattfinden, ist dieser zu benachrichtigen. Er hat das Recht, in diesen Versammlungen zu erscheinen oder sich vertreten zu lassen und sich selbst oder durch seine Vertreter an den Verhandlungen ohne Stimmrecht zu beteiligen.

Die Betriebsversammlung findet grundsätzlich außerhalb der Arbeitszeit statt; soll in dringenden Fällen hiervon abgewichen werden, so ist die Zustimmung des Arbeitgebers erforderlich.

§ 47.

An den Betriebsversammlungen kann je ein Beauftragter der im Betriebe vertretenen wirtschaftlichen Vereinigungen der Arbeitnehmer mit beratender Stimme teilnehmen.

§ 48.

Die Betriebsversammlung kann Wünsche und Anträge an den Betriebsrat richten. Sie darf nur über Angelegenheiten verhandeln, die zu ihrem Geschäftskreis gehören.

prawa są dalej te w gminie przemysłu lub gospodarczo z nim związanym, w pobliżu jej położonych gminach mieszkające, domowy proceder prowadzące osoby (§ 3), które głównie dla tego samego przemysłu pracują i którzy sami pracobiorców nie zatrudniają.

Jeżeli dla tychże osobna rada załogowa podług § 3 założoną zostać musi, tak występują oni jako pracobiorcy z liczby w przemyśle pracujących.

§ 45.

Zgromadzenie w przemyśle składa się z pracobiorców przemysłu. Jeżeli podług natury lub wielkości przemysłu jednoczesne zgromadzenie wszystkich pracobiorców się odbyć nie może, tak mają się te zgromadzenia w przemyśle w częściowych zgromadzeniach odbyć.

§ 46.

Przedłożony rady załogowej jest uprawnionym i na żądanie chlebowodawcy, albo za żądaniem najmniej ćwierci upoważnionych do głosowania pracobiorców obowiązaniem, zgromadzenie przemysłu zwołać.

O zgromadzeniach, które za żądaniem chlebowodawcy się odbywać mają, jest takowemu do oznajmienia. On jako taki ma prawo, w tychże zgromadzeniach osobiście uczestniczyć, albo się dać zastępować, i sam siebie albo przez swoich zastępców przy układach bez prawa do głosowania udział brać.

Zgromadzenie przemysłu odbywa się zasadniczo po za czasem pracy; jeżeli w nagłych wypadkach od tej reguły odstępiono zostać musi, to zezwolenie pracodawcy jest potrzebne.

§ 47.

Przy zgromadzeniach w przemyśle może zawsze jeden porucznik w przemyśle zastąpionych gospodarczych związków pracobiorców z doradcem głosem udział brać.

§ 48.

Zgromadzenie przemysłu może życzenia i wnioski do rady załogowej stawiać. Takowemu wolno się tylko nad sprawami rozводить, które do kresu interesu należą.

§ 49.

Auf die Betriebsversammlung der Arbeiter und der Angestellten finden die Bestimmungen der §§ 45 bis 48 entsprechende Anwendung.

§ 78.

Der Arbeiterrat und der Angestelltenrat oder, wo ein solcher nicht besteht, der Betriebsrat, hat die Aufgabe,

2. soweit eine tarifvertragliche Regelung nicht besteht, im Benehmen mit den beteiligten wirtschaftlichen Vereinigungen der Arbeitnehmer bei der Regelung der Löhne und sonstigen Arbeitsverhältnisse mitzuwirken, namentlich auch

bei der Festsetzung der Afford- und Stücklohnsätze oder der für ihre Festsetzung maßgebenden Grundsätze,

bei der Einführung neuer Löhnungsmethoden,

bei der Festsetzung der Arbeitszeit, insbesondere bei Verlängerungen und Verkürzungen der regelmäßigen Arbeitszeit,

bei der Regelung des Urlaubs der Arbeitnehmer

und bei Erledigung von Beschwerden über die Ausbildung und Behandlung der Lehrlinge im Betriebe;

4. Beschwerden zu untersuchen und auf ihre Abstellung in gemeinsamer Verhandlung mit dem Arbeitgeber hinzuwirken;
8. soweit eine tarifvertragliche Regelung nicht besteht, nach Maßgabe der §§ 81 bis 83 mit dem Arbeitgeber Richtlinien über die Einstellung von Arbeitnehmern der Gruppe in den Betrieb zu vereinbaren;
9. nach Maßgabe der §§ 84 bis 90 bei Entlassungen von Arbeitnehmern der Gruppe mitzuwirken.

§ 84.

Arbeitnehmer können im Falle der Kündigung seitens des Arbeitgebers binnen fünf Tagen nach der Kündigung Einspruch erheben, indem sie den Arbeiter- oder Angestelltenrat anrufen:

1. Wenn der begründete Verdacht vorliegt, daß die Kündigung wegen der Zugehörigkeit zu einem bestimmten Geschlechte, wegen politischer, militärischer, konfessionellen oder gewerkschaftlicher Betätigung oder wegen Zugehörigkeit oder Nichtzugehörigkeit zu einem poli-

§ 49.

Na zgromadzenia przemysłu dla robotników i służebnych służą przepisy §§ 45 do 48 z odpowiednim zastosowaniem.

§ 78.

Rada robotnicza i rada służbistów, lub gdzie takowe nie egzystują, rada załogowa ma zadanie:

2. jak dalece taryfowo-kontraktowe regulowanie nie istnieje, w związku z interesującymi gospodarzami złączeniami chlebowców przy regulowaniu zarobków i innych stosunków robotniczych uczestniczyć, mianowicie i
przy ustaleniu akordowych i kawałkowych zasad zarobku lub przy ich postanowieniu miarodajnych zasadach,
przy zaprowadzeniu nowych metod płacy,
przy ustaleniu czasu pracy, mianowicie przy przedłużaniu i skrócaniu regularnego czasu pracy,
przy regulowaniu urlopu dla pracobiorców,
i przy załatwianiu zażaleń o wywiedzeniu i obchodzenie się z uczniami w przemyśle;
4. Zażalenia podszukować i na ich załatwienie w społecznej pracy z pracodawcą dążyć;
8. jak dalece taryfowo-kontraktowe uregulowanie nie istnieje, podług miarodajnych §§ 81 do 83-go z chlebowcą stosujące linje o przyjęciu pracobiorców grupy do przemysłu zjednoczyć;
9. podług miarodajności §§ 84 do 90-go przy usunięciu pracobiorców grupy dążyć.

§ 84.

Pracobiorcy mogą w razie wypowiedzenia ze strony pracodawcy w pięciu dniach reklamować, w ten sposób, iż oni radę robotniczą lub radę służbistów powołują:

1. jeżeli uzasadnione podejrzenie istnieje, iż wypowiedzenie z powodu przynależności do pewnej płci, z powodu politycznego, wojskowego, konfesyonalnego lub partyjnego współudziału, lub z powodu przynależności albo nieprzynależności do jakiego politycznego, konfesyonalnego lub zawo-

tischen, konfessionellen oder beruflichen Verein oder einem militärischen Verbandsverbande erfolgt ist;

2. wenn die Kündigung ohne Angabe von Gründen erfolgt ist;
3. wenn die Kündigung deshalb erfolgt ist, weil der Arbeitnehmer sich weigerte, dauernd andere Arbeit als die bei der Einstellung vereinbarte zu verrichten;
4. wenn die Kündigung sich als eine unbillige, nicht durch das Verhalten des Arbeitnehmers oder durch die Verhältnisse des Betriebes bedingte Härte darstellt.

Erfolgt die Kündigung fristlos aus einem Grunde, der nach dem Gesetze zur Kündigung des Dienstverhältnisses ohne Einhaltung einer Kündigungsfrist berechtigt, so kann der Einspruch auch darauf gestützt werden, daß ein solcher Grund nicht vorliegt.

§ 85.

Das Recht des Einspruchs nach § 84 Ziffer 1 gilt nicht für die im § 67 genannten Betriebe, soweit die Eigenart ihrer Bestrebungen es bedingt.

Das Recht des Einspruchs besteht nicht

1. bei Entlassungen, die auf einer gesetzlichen oder tarifvertraglichen oder durch Schiedsspruch eines Schlichtungsausschusses oder einer vereinbarten Einigungs- oder Schiedsstelle auferlegten Verpflichtung beruhen;
2. bei Entlassungen, die durch gänzliche oder teilweise Stilllegung des Betriebes erforderlich werden.

§ 86.

Bei der Anrufung müssen die Gründe des Einspruchs dargelegt und die Beweise ihrer Berechtigung vorgebracht werden. Erachtet der Arbeiterrat oder Angestelltenrat die Anrufung für begründet, so hat er zu versuchen, durch Verhandlungen eine Verständigung mit dem Arbeitgeber herbeizuführen. Gelingt diese Verständigung binnen einer Woche nicht, so kann der Arbeiter- oder Angestelltenrat oder der betroffene Arbeitnehmer binnen weiteren fünf Tagen den Schlichtungsausschuß anrufen.

Im Falle des § 84 Abs. 2 hat der Schlichtungsausschuß das Verfahren auszusetzen, wenn auf Grund der Kündigung ein gerichtliches Verfahren anhängig ist oder

dowego związku albo wojskowemu verbandu nastąpiło;

2. jeżeli wypowiedzenie bez podania powodów nastąpiło;
3. jeżeli wypowiedzenie z tego powodu nastąpiło, że pracobiorca się opierał, ciągle inną robotę wypełniać, na którą się z kontraktował;
4. jeżeli wypowiedzenie się jako niesłuszne, nie przez zachowanie pracobiorcy lub przez stosunki przemysłu warunkową ostrość przedstawia.

Gdy wypowiedzenie bezzasadnie z jakiego powodu, który podług prawa do wypowiedzenia stosunku służby bez niedotrzymania czasu do wypowiedzenia upoważnia, tak może zażalenie także na to być fundamentowane, iż taki powód nie istnieje.

§ 85.

Prawo do zażalenia podług § 84 pod Nr. 1 nie stosuje się dla tych w § 67 wyznaczonych przemysłów, jak dalece szczególność ich dążeń to zastrzega.

Prawo do zażalenia nie istnieje:

1. przy zwolnieniach, które na prawnych lub taryfowo-kontraktowych albo przez wyrok sądu rozjemczego lub jednego umówionego miejsca zgody lub pojednania nałożonego obowiązku spoczywają;
2. przy zwolnieniach, które przez całkowite lub częściowe zastawienie przemysłu następują.

§ 86.

Przy powołaniu muszą powody zażalenia zostać podane i dowody ich upoważnienia przedłożone zostać. Uzna rada robotnicza lub rada służbistów powołanie za wystarczająco udowodnione, tak ma ona próbować, przez narady porozumienie z chlebodawcom przeprowadzić. Jeżeli się porozumienie w tygodniu nie uda, tak może rada robotnicza lub rada służbistów albo tacy pracobiorcy w przeciągu dalszych pięciu dni wydział pojednania (Schlichtungsausschuss) zwołać.

W wypadku § 84 ustęp 2 ma wydział pojednania sprawę zastawić, jeżeli na podstawie wypowiedzenia sądowe wkroczenie do sprawy nastąpiło albo jeżeli za-

die Aussetzung des Verfahrens zur Herbeiführung einer gerichtlichen Entscheidung von einer der Parteien beantragt wird. Das Verfahren nimmt seinen Fortgang, wenn nicht binnen vier Wochen seit der Stellung des Antrages auf Aussetzung die Erhebung der Klage nachgewiesen ist oder wenn eine rechtskräftige gerichtliche Entscheidung vorliegt, wonach die Berechtigung zur fristlosen Entlassung verneint ist.

Der Einspruch gegen die Kündigung und die Anrufung des Schlichtungsausschusses haben keine aufschiebende Wirkung.

§ 87.

Ueber den Einspruch (§ 84) wird im gesetzlichen Schlichtungsverfahren endgültig entschieden.

Geht die Entscheidung dahin, daß der Einspruch gegen die Kündigung gerechtfertigt ist, so ist zugleich für den Fall, daß der Arbeitgeber die Weiterbeschäftigung ablehnt, ihm eine Entschädigungspflicht aufzuerlegen. Die Entschädigung bemißt sich nach der Zahl der Jahre, während derer der Arbeitnehmer in dem Betrieb insgesamt beschäftigt war, und darf für jedes Jahr bis zu einem Zwölftel des Jahresarbeitsverdienstes festgesetzt werden, jedoch im ganzen nicht über sechs Zwölftel hinausgehen. Dabei ist sowohl auf die wirtschaftliche Lage des Arbeitnehmers als auch auf die wirtschaftliche Leistungsfähigkeit des Arbeitgebers angemessene Rücksicht zu nehmen. Die Entscheidung schafft Recht zwischen dem beteiligten Arbeitgeber und Arbeitnehmer.

Innerhalb dreier Tage nach Kenntnis von dem Eintritt der Rechtskraft der im Schlichtungsverfahren ergangenen Entscheidung hat der Arbeitgeber dem Arbeitnehmer mündlich oder durch Aufgabe zur Post zu erklären, ob er die Weiterbeschäftigung oder die Entschädigung wählt. Erklärt er sich nicht, so gilt die Weiterbeschäftigung als abgelehnt.

§ 88.

Der Arbeitgeber ist im Falle der Weiterbeschäftigung verpflichtet, dem Arbeitnehmer, falls inzwischen die Entlassung erfolgt war, für die Zeit zwischen der Entlassung und der Weiterbeschäftigung Lohn oder Gehalt zu gewähren. § 615 Satz 2 des Bürgerlichen Gesetzbuches findet

stawienie sprawy do przeprowadzenia sądowego rozstrzygnięcia od strony jednej partji zażądano zostało. Sprawa bierze dalszy chód, jeżeli w przeciągu 4 tygodni od stawienia wniosku na zastawienie sprawy na podniesienie skargi udowodniono nie zostanie, albo jeżeli prawomocne rozstrzygnięcie sądu istnieje, podług którego uprawnienie do bezczasowego zwolnienia nie uznane zostało.

Zażalenie przeciw wypowiedzeniu i powołanie się do wydziału pojednawczego nie mają żadnego powstrzymającego skutku.

§ 87.

Nad zażaleniem (§ 84) zostanie w prawnym pojednawczem dochodzeniu ostatecznie rozstrzygnięto.

Jeżeli rozstrzygnięcie dowodzi, iż zażalenie na przeciw wypowiedzeniu usprawiedliwionem jest, tak zostanie zarazem na wypadek, gdyby chlebodawca dalsze zatrudnienie odrzucił, onemu obowiązek do odszkodowania nałożony. Odszkodowanie odmierza się podług ilości lat, podług których pracobiorca w przemyśle całkowicie przepracował i może za każdy rok aż do dwunastej części rocznego dochodu postanowiono zostać, jednakowoż w całości nie nad sześć dwunastej części kroczyć. Przy tem jest nietylko na gospodarcze stosunki pracobiorcy, jak i na gospodarcze zdolności wykonania chlebodawcy odpowiedni wzgląd do brania.

Ten wyrok lub to rozstrzygnięcie sprowadza sprawiedliwość pomiędzy zainteresowanym chlebodawcom i pracobiorcom.

W przeciągu trzech dni po wiadomości o wstępie prawomocy rozstrzygnięcia w sprawie wydziału pojednawczego ma chlebodawca pracobiorcowi ustnie lub przez podanie pocztowe zeznać, jeżeli on dalsze zatrudnienie albo odszkodowanie wybiera. Jeżeli się nie zezna, tak znaczy dalsze zatrudnienie jako odrzucone.

§ 88.

Chlebodawca jest w wypadku dalszego zatrudnienia zobowiązany, pracobiorcowi, jeżeli już wydalenie jego nastąpiło, za czas między wydaleniem a dalszem zatrudnieniem zarobek lub pensję zapłacić. § 615 ustęp 2 kodeksu cywilnego znajduje odnośne zastosowanie.

entsprechende Anwendung. Der Arbeitgeber kann ferner öffentlich-rechtliche Leistungen, die der Arbeitnehmer aus Mitteln der Erwerbslosen- oder Armenfürsorge in der Zwischenzeit erhalten hat, zur Anrechnung bringen und muß diese Beträge der leistenden Stelle zurückerstatten.

§ 89.

Der Arbeitnehmer ist berechtigt, falls er inzwischen einen neuen Dienstvertrag abgeschlossen hat, die Weiterbeschäftigung bei dem früheren Arbeitgeber zu verweigern. Er hat hierüber unverzüglich nach Empfang der im § 87 Abs. 3 vorgesehenen Erklärung des Arbeitgebers, spätestens aber eine Woche nach Kenntnis der Rechtskraft der im Schlichtungsverfahren ergangenen Entscheidung dem Arbeitgeber mündlich oder durch Aufgabe zur Post eine Erklärung abzugeben. Erklärt er sich nicht, so erlischt das Recht der Verweigerung. Macht er von seinem Verweigerungsrechte Gebrauch, so ist ihm, falls inzwischen die Entlassung erfolgt war, Lohn oder Gehalt nur für die Zeit zwischen der Entlassung und dem Eintritt der Rechtskraft der im Schlichtungsverfahren ergangenen Entscheidung zu gewähren. § 88 Satz 2 und 3 findet entsprechende Anwendung.

§ 90.

Wird in den Fällen der §§ 81 bis 89 die Einhaltung der Fristen durch Naturereignisse oder andere unabwendbare Zufälle verhindert, so findet Wiedereinsetzung in den vorigen Stand nach näherer Vorschrift der Ausführungsbestimmungen statt.

II. Auszug aus dem Allgemeinen Berggesetz.

§ 73.

Der Betrieb darf nur unter Leitung, Aufsicht und Verantwortlichkeit von Personen geführt werden, deren Befähigung hierzu anerkannt ist (Aufsichtspersonen).

§ 74.

Der Bergwerksbesitzer hat die zur Leitung und Beaufsichtigung des Betriebs angenommenen Personen (§ 73), wie Betriebsführer, Steiger, technische Aufseher usw., unter Angabe des einer jeden zu übertragenden Geschäftskreises der Bergbehörde namhaft zu machen.

Pracodawca może dalej publiczno-prawne daniny, które pracobiorca z środków pieczołowitości dla bezrobotnych lub ubogich w międzyczasie otrzymał, do daniny wliczyć i musi te kwoty dającym miejscom zwrócić.

§ 89.

Pracobiorca jest upoważnionem, jeżeli on w międzyczasie w nowy służbowy kontrakt wstąpił, dalsze zatrudnienie u byłego pracodawcy odmówić. On ma o tem bezzwłocznie po odbiorze w § 87 ust. 3 przewidzianego zeznania pracodawcy, najpóźniej ale w tygodniu po wiadomości prawomocnictwa wyroku wydziału pojednawczego pracodawcowi ustnie lub przez podanie pocztowe donieść. Jeżeli on o tym nie zawiadomi, gaśnie prawo do wzbraniania pracy. Gdy on ale z prawa wzbraniania pracy skorzystać pragnie, tak jest mu, jeżeli w międzyczasie jego wydalenie nastąpiło, zarobek lub pensja tylko do czasu między zwolnieniem i wstępem prawomocy wyroku wydziału pojednawczego do spłacenia. § 88 ustęp 2 i 3 znajduje odnośne zastosowanie.

§ 90.

Jeżeli w wypadkach §§ 81 aż do 89-go wstrzymanie czasu przez wydarzenia natury albo inne nieprzewidziane przypadki przeszkodzone zostało, tak znajdzie znów wsadzenie do byłego stanu podług bliższego przepisu wykonawczych zarządzeń zastosowanie.

II. Wyciąg z ogólnego prawa górniczego.

§ 73.

Przemysł może tylko pod kierownictwem, dozorem i zapowiedzialnością osób zostać prowadzony, których zdolności do tego przyznane zostały. (Osoby dozoru-jące.)

§ 74.

Posiedziciel przemysłu górniczego ma te do kierownictwa i dozoru przemysłu przyjęte osoby (§ 73), jak kierownika przemysłu, sztygarów, technicznych dozorców i t. d. z podaniem kresu pracy, którą każdy przydzieloną dostał, władzy górniczej mianowicie podać.

Diese Personen sind verpflichtet, ihre Befähigung zu den ihnen zu übertragenden Geschäften nachzuweisen und sich zu diesem Zwecke auf Erfordern einer Prüfung durch die Bergbehörde zu unterwerfen.

Erst nachdem letztere die Befähigung anerkannt hat, dürfen die genannten Personen die ihnen übertragenen Geschäfte übernehmen.

§ 80 d.

Strafbestimmungen, welche das Ehrgefühl oder die guten Sitten verletzen, dürfen in die Arbeitsordnung nicht aufgenommen werden. Geldstrafen dürfen in jedem einzelnen Falle die Hälfte des für die vorhergegangene Lohnperiode ermittelten durchschnittlichen Tagesarbeitsverdienstes derjenigen Arbeiterklasse nicht übersteigen, zu welcher der Arbeiter gehört; jedoch können Tathlichkeiten gegen Mitarbeiter, erhebliche Verstöße gegen die guten Sitten sowie gegen die zur Aufrechterhaltung der Ordnung des Betriebes, zur Sicherung gegen Betriebsgefahren oder zur Durchführung der Bestimmungen dieses Gesetzes und der Reichsgewerbeordnung erlassenen Vorschriften mit Geldstrafen bis zum vollen Betrage dieses durchschnittlichen Tagesarbeitsverdienstes belegt werden; die im Laufe eines Kalendermonats gegen einen Arbeiter wegen ungenügender oder vorschriftswidriger Beladung von Fördergefäßen verhängten Geldstrafen dürfen in ihrem Gesamtbetrage fünf Mark nicht übersteigen. Das Recht des Bergwerksbesizers, Schadenersatz zu fordern, wird durch diese Bestimmung nicht berührt.

§ 82.

Vor Ablauf der vertragsmäßigen Arbeitszeit und ohne Aufkündigung können Bergleute entlassen werden:

1. Wenn sie bei Abschluß des Arbeitsvertrages den Arbeitgeber durch Vorzeigung falscher oder verfälschter Abfahrtscheine, Zeugnisse oder Arbeitsbücher hinterlassen oder ihn über das Bestehen eines anderen, sie gleichzeitig verpflichtenden Arbeitsverhältnisses in einen Irrtum versetzt haben;
2. wenn sie eines Diebstahls, einer Entwendung, einer Unterschlagung, eines Betrugs oder eines liederlichen Lebenswandels sich schuldig machen;

te osoby są obowiązane, ich zdolności do tych im przydzielonych prac udowodnić i się do tego celu na żądanie, egzaminu przez władzę górniczą poddać.

Dopiero, gdy ostatecznie zdolność przyznaną odebrały, wolno wymienionym osobom te im przyznane interesa podjąć.

§ 80 d.

Przepisy karne, które poczucie honoru lub dobre obyczaje kaleczą, nie śmiał do porządku roboczego przyjęte zostać. Kary pieniężne nie mogą w każdym pojedynczym wypadku połowę dla przeszłej perjody płacy wypośledzonego przeciętnego zarobku dziennego tej klasy robotniczej nadkroczyć, do której robotnik należy; jednakowoż mogą rzuczenia się na współpracowników, ważne przekroczenia naprzeciw dobrem obyczajom, jak i naprzeciw tem do utrzymania porządku w przemyśle, dla pewności zabezpieczeń naprzeciw niebezpieczeństwom przemysłowem lub do przeprowadzenia przepisów tego oto prawa i porządku procederu w Rzeszy wydanych przepisów karą pieniężną aż do pełnej kwoty przeciętnego zarobku dziennej pracy obłożone zostać; te w przeciągu miesiąca kalendarzowego przeciw robotnika z powodu niewystarczającego lub przepisom przeciwnego ładunku naczyń fedrunkowych zawieszone kary pieniężne nie śmiał w całości kwoty 5 marek nadskakiwać. Prawo posiedziela przemysłu górniczego, odszkodowania zarządzać, nie zostaje przez ten przepis naruszone.

§ 82.

Przed upływem kontraktowego czasu pracy i bez wypowiedzenia mogą górnicy wydaleniu zostać:

1. jeżeli oni przy zawarciu kontraktu roboczego pracodawcy przez wykaz fałszywych lub sfałszowanych świadectw odchołu, poświadczeń lub książek robotniczych okłamali albo go o istnieniu innego, ich równocześnie obowiązujących stosunkach pracy do bałamuctwa wprowadzili;
2. jeżeli się kradzierzy, złodziejstwa, sprzeniewierzenia, przywłaszczenia, oszukaństwa lub liderackiego prowadzenia życia dopuścili,

3. wenn sie die Arbeit unbefugt verlassen haben oder sonst den nach dem Arbeitsvertrage ihnen obliegenden Verpflichtungen nachzukommen beharrlich verweigern;
4. wenn sie eine sicherheitspolizeiliche Vorschrift bei der Bergarbeit übertreten oder sich groben Ungehorsams gegen die den Betrieb betreffenden Anordnungen des Bergwerksbesizers, dessen Stellvertreter oder der ihnen vorgesetzten Beamten schuldig machen;
5. wenn sie sich Tätlichkeiten oder grobe Beleidigungen gegen den Bergwerksbesizer, dessen Stellvertreter oder die ihnen vorgesetzten Beamten oder gegen die Familienangehörigen derselben zuschulden kommen lassen;
6. wenn sie einer vorsätzlichen und rechtswidrigen Sachbeschädigung zum Nachteil des Bergwerksbesizers, dessen Stellvertreters, der ihnen vorgesetzten Beamten oder eines Mitarbeiters sich schuldig machen;
7. wenn sie die Vertreter des Bergwerksbesizers, die ihnen vorgesetzten Beamten, die Mitarbeiter oder die Familienangehörigen dieser Personen zu Handlungen verleiten oder zu verleiten versuchen, welche wider die Gesetze oder die guten Sitten verstoßen;
8. wenn sie zur Fortsetzung der Arbeit unfähig oder mit einer abschreckenden Krankheit behaftet sind.

In den unter Nr. 1 bis 7 gedachten Fällen ist die Entlassung nicht mehr zulässig, wenn die zu Grunde liegenden Tatsachen dem Bergwerksbesizer oder dessen Stellvertreter länger als eine Woche bekannt sind.

Inwiefern in den unter Nr. 8 gedachten Fällen dem Entlassenen ein Anspruch auf Entschädigung zustehe, ist nach dem Inhalte des Vertrages und nach den allgemeinen gesetzlichen Vorschriften zu beurteilen.

§ 83.

Vor Ablauf der vertragsmäßigen Arbeitszeit und ohne vorhergegangene Aufkündigung können Bergleute die Arbeit verlassen:

1. wenn sie zur Fortsetzung der Arbeit unfähig werden;
2. wenn der Bergwerksbesizer, dessen Stellvertreter oder die ihnen vorgesetzten Beamten sich Tätlichkeiten oder grobe Beleidigungen gegen die Bergleute oder gegen ihre Familienangehörigen zuschulden kommen lassen;

3. jeżeli pracę bez powodu opuścili lub się im podług kontraktu roboczego nałożonem obowiązkom stanowczo usuwają,
4. jeżeli policyjno-pewnościowe przepisy przy pracy górniczej przestępują lub się grubego nieposłuszeństwa przeciw przemysłu dotyczące przepisy posiadziciela przemysłu górniczego, jego zastępcy albo im przedłożonem urzędnikom zawinią;
5. jeżeli się rzuczeń lub grubych obrażeń przeciw posiadzicielowi przemysłu górniczego, jego zastępcy, tem im przedłożonem urzędnikom albo współpracownika zawinią;
6. jeżeli się swawolnego i bezprawnego uszkodzenia majątku na szkodę posiadziciela przemysłu górniczego, jego zastępcy, tem im przedłożonem urzędnikom albo współpracownika zawinią;
7. jeżeli zastępców posiadziciela przemysłu górniczego, tych im przedłożonych urzędników, współpracowników lub ich członków rodzin do czynów skierują lub skierować próbują, które naprzeciw prawom i dobrem obyczajom uchybiają;
8. jeżeli do dalszej pracy niezdatni lub odstraszącą chorobą zarażeni są.

W tych pod Nr. 1 do 7 omyślonych wypadkach jest wydalenie nie możebne, jeżeli te uzasadnione fakty posiadzicielowi przemysłu górniczego lub jego zastępcy dłużej jak tydzień wiadomemi były.

Pod jakim warunkiem w tych pod Nr. 8 omyślonych wypadkach wydalonemu pretensja na odszkodowanie przystoi, jest podług kontraktu i podług ogólnych prawnych przepisów do wyrokowania.

§ 83.

Przed upływem kontraktowego czasu pracy i bez poprzedniego wypowiedzenia mogą górnicy pracę opuścić:

1. jeżeli do dalszego ciągu pracy niezdatni zostaną;
2. jeżeli posiadziciel przemysłu górniczego, jego zastępcę albo przedłożeni urzędnicy gwałtów lub

3. wenn der Bergwerksbesitzer, dessen Stellvertreter oder Beamte oder Familienangehörige derselben die Bergleute oder deren Familienangehörige zu Handlungen verleiten oder zu verleiten versuchen, oder mit den Familienangehörigen der Bergleute Handlungen begehen, welche wider die Gesetze oder die guten Sitten laufen;
4. wenn der Bergwerksbesitzer den Bergleuten den schuldigen Lohn nicht in der bedungenen Weise auszahlt, bei Gedingelohn nicht für ihre ausreichende Beschäftigung sorgt, oder wenn er sich widerrechtlicher Uebertheilung gegen sie schuldig macht.

In den unter Nr. 2 gedachten Fällen ist der Austritt aus der Arbeit nicht mehr zulässig, wenn die zu Grunde liegenden Tatsachen dem Arbeiter länger als eine Woche bekannt sind.

§ 84.

Der Bergwerksbesitzer oder dessen Stellvertreter ist verpflichtet, dem abkehrenden großjährigen Bergmanne ein Zeugnis über die Art und Dauer seiner Beschäftigung und auf Verlangen auch ein Zeugnis über seine Führung und seine Leistungen auszustellen. Die Unterschrift dieser Zeugnisse hat die Ortspolizeibehörde kosten- und stempelfrei zu beglaubigen.

Wird die Ausstellung des Zeugnisses verweigert, so fertigt die Ortspolizei dasselbe auf Kosten des Verpflichteten aus.

Werden dem abkehrenden Bergmanne in dem Zeugnisse Beschuldigungen zur Last gelegt, welche seine fernere Beschäftigung hindern würden, so kann er auf Untersuchung bei der Ortspolizeibehörde antragen, welche, wenn die Beschuldigung unbegründet befunden wird, unter dem Zeugnisse den Befund ihrer Untersuchung zu vermerken hat.

Den Arbeitgebern ist untersagt, die Zeugnisse mit Merkmalen zu versehen, welche den Zweck haben, den Arbeiter in einer aus dem Wortlaut des Zeugnisses nicht ersichtlichen Weise zu kennzeichnen.

§ 85 a.

4. Der gesetzliche Vertreter des Minderjährigen kann die Ausstellung des Zeugnisses fordern, auch verlangen,

grubych obrażeń przeciw górnikom albo ich członkom rodzin się dopuszczają;

- 3 jeżeli posiedziciel przemysłu górniczego, jego zastępca, lub urzędnicy albo członkowie ich rodzin górników lub ich członków rodzinnych do czynów skierują lub skierować próbują, albo z członkami rodzin czyny popełniają, które przeciw dobrem obyczajom i prawom uchybiają;
4. jeżeli posiedziciel przemysłu górniczego górnikom winny zarobek w ugodzony sposób nie wypłaci, przy akordowej płacy się o ich wystarczającą pracę nie stara lub gdy on się przeciwprawnych krzywd dopuścił.

W tych pod Nr. 2 wymyślonych wypadkach jest wystąpienie z pracy nie możebne, jeżeli na zasadzie leżące fakta robotnikowi dłużej jak tydzień wiadome są.

§ 84.

Posiedziciel przemysłu górniczego albo jego zastępca jest obowiązany, obchodzącemu wieloletniemu górnikowi świadectwo o jakości i czasie jego zatrudnienia, a na żądanie także i świadectwo o jego zachowaniu się i zdolnościach jego wystawić. Podpis tych świadectw potwierdza władza miejscowej policji bez wydatków na stempel i kosztu.

Jeżeli wystawienie świadectwa odmówione zostanie, tak wystawia miejscowa policja takowe na kosztu obowiązanego.

Jeżeli odchodzącemu górnikowi w świadectwie zawinieniami obarczony zostanie, które jego dalsze zatrudnienie by tamowało, tak może on założenie śledztwa przy miejscowej policji zarządzać, która, jeżeli obwinienie nieudowodnione zostanie, pod świadectwem wypadek śledztwa zaświadcza.

Pracodawcom jest wzbroniono, świadectwo znakami zaopatrywać, które za cel mają, robotnika po za słowami świadectwa w niewidzialny sposób oznaczać.

§ 85 a.

4. Prawny zastępca małoletniego może wystawienie świadectwa żądać i domagać się, ażeby one nie do

daß dasselbe nicht an den Minderjährigen, sondern an ihn ausgehändigt werde. Mit Genehmigung der Gemeindebehörde des Arbeitsortes kann auch gegen den Willen des gesetzlichen Vertreters die Aushändigung unmittelbar an den Arbeiter erfolgen.

II. Auszug aus der Gewerbe-Ordnung.

§ 113.

3. Den Arbeitgebern ist untersagt, die Zeugnisse mit Merkmalen zu versehen, welche den Zweck haben, den Arbeiter in einer aus dem Wortlaute des Zeugnisses nicht ersichtlichen Weise zu kennzeichnen.

4. Ist der Arbeiter minderjährig, so kann das Zeugnis von dem gesetzlichen Vertreter gefordert werden. Dieser kann verlangen, daß das Zeugnis an ihn, nicht an den Minderjährigen ausgehändigt werde. Mit Genehmigung der Gemeindebehörde des im § 108 bezeichneten Ortes kann auch gegen den Willen des gesetzlichen Vertreters die Aushändigung unmittelbar an den Arbeiter erfolgen.

§ 119 a.

Lohneinbehalten, welche von Gewerbeunternehmern zur Sicherung des Erfases eines ihnen aus der widerrechtlichen Auflösung des Arbeitsverhältnisses erwachsenden Schadens oder einer für diesen Fall verabredeten Strafe ausbedungen werden, dürfen bei den einzelnen Lohnzahlungen ein Viertel des fälligen Lohnes, im Gesamtbetrage den Betrag eines durchschnittlichen Wochenlohnes nicht übersteigen.

Durch statutarische Bestimmung einer Gemeinde oder eines weiteren Kommunalverbandes (§ 142) kann für alle Gewerbebetriebe oder gewisse Arten derselben festgesetzt werden:

1. Daß Lohn- und Abschlagszahlungen in festen Fristen erfolgen müssen, welche nicht länger als einen Monat und nicht kürzer als eine Woche sein dürfen;
2. daß der von minderjährigen Arbeitern verdiente Lohn an die Eltern oder Vormünder und nur mit deren schriftlicher Zustimmung oder nach deren Be-

rąk małoletniego, lecz do jego rąk wydane zostało. Za pozwolenstwem władzy gminnej miejsca pracy może ale przeciw woli prawnego zastępcy wydanie świadectwa bezpośrednio do rąk robotnika nastąpić.

III. Wyciąg z porządku procederowego.

§ 113.

(3) Pracodawcom jest wzbroniono, świadectwa znakami zaopatrywać, któreby za cel miały, robotnika w z brzmienia słów świadectwa niewidzialny sposób oznaczać.

(4) Jest robotnik małoletni, tak może jego świadectwo od prawnego zastępcy zażądane zostać. On znów żądać może, ażeby świadectwo do jego rąk, nie małoletniemu doręczone zostało. Z pozwolenstwem władzy gminnej w § 108 wyznaczonej miejscowości może także przeciw woli prawnego zastępcy takie doręczenie do rąk robotnika nastąpić.

§ 119 a.

Wstrzymanie zarobku, które ze strony przedsiębiorcy procederu dla zabezpieczenia mu z przeciwprawnego rozwiązania stosunku robotniczego powstałej szkody lub z tego wypadku wymówionej kary ustalone zostało, może przy pojedynczych wypłatach zarobkowych jedną czwartą część zarobku wynosić, a w całości nie śmie kwotę przeciętnego zarobku tygodniowego przekroczyć.

Przez statutarne przepisy gminy lub dalszego związku komunalnego (§ 142) może dla wszystkich załóg procederowych albo dla pewnych rodzajów procederu postanowiono zostać:

1. iż wypłaty zarobku i vorszusu w pewnych czasach postępować muszą, które nie dłużej jak miesiąc, a nie króciej jak tydzień być mogą;
2. że ze strony małoletnich robotników zasłużona zapłata ojcom lub poręcznikom, a tylko za ich pisemnem pozwolenstwem, lub podług ich zaświad-

scheinigung über den Empfang der letzten Lohnzahlung unmittelbar an die Minderjährigen gezahlt wird;

3. daß die Gewerbetreibenden den Eltern oder Vormündern innerhalb gewisser Fristen Mitteilung von den an minderjährige Arbeiter gezahlten Lohnbeträgen zu machen haben.

§ 123.

Vor Ablauf der vertragsmäßigen Zeit und ohne Aufkündigung können Gesellen und Gehilfen entlassen werden:

1. Wenn sie bei Abschluß des Arbeitsvertrags den Arbeitgeber durch Vorzeigung falscher oder verfälschter Arbeitsbücher oder Zeugnisse hintergangen oder ihn über das Bestehen eines anderen, sie gleichzeitig verpflichtenden Arbeitsverhältnisses in einen Irrtum versetzt haben;
2. wenn sie eines Diebstahls, einer Entwendung, einer Unterschlagung, eines Betrugs oder eines liederlichen Lebenswandels sich schuldig machen;
3. wenn sie die Arbeit unbefugt verlassen haben oder sonst den nach dem Arbeitsvertrag ihnen obliegenden Verpflichtungen nachzukommen beharrlich verweigern;
4. wenn sie der Verwarnung ungeachtet mit Feuer und Licht unvorsichtig umgehen;
5. wenn sie sich Tätlichkeiten oder grobe Beleidigungen gegen den Arbeitgeber oder seine Vertreter oder gegen die Familienangehörigen des Arbeitgebers oder seiner Vertreter zuschulden kommen lassen.
6. wenn sie einer vorsätzlichen und rechtswidrigen Sachbeschädigung zum Nachtheile des Arbeitgebers oder eines Mitarbeiters sich schuldig machen;
7. wenn sie Familienangehörige des Arbeitgebers oder seiner Vertreter oder Mitarbeiter zu Handlungen verleiten oder zu verleiten versuchen oder mit Familienangehörigen des Arbeitgebers oder seiner Vertreter Handlungen begehen, welche wider die Gesetze oder die guten Sitten verstoßen;
8. wenn sie zur Fortsetzung der Arbeit unfähig oder mit einer abschreckenden Krankheit behaftet sind.

czenia nad odbiorem ostatniej wypłaty zarobku bezpośrednio małoletniemu wypłacona zostać może;

3. że przemysłowi rodzicom albo poręcznikom w pewnych czasach oznajmienia o małoletnim robotnikom wypłaconych kwotach zerobkowych zdawać mają.

§ 123.

Przed upływem kontraktowego czasu i bez wypowiedzenia mogą towarzysze i pomocnicy wydalonі zostać:

1. jeżeli oni przy zawarciu kontraktu roboczego pracodawcy przez wykaz fałszywych albo fałszowanych ksiąg robotniczych albo świadectw okłamali, lub go o trwaniu innych, ich zarazem zmuszających stosunkach robotniczych w błąd wprowadzili;
2. jeżeli się złodziejstwa, kradzieży, przywłaszczenia, oszukaństwa lub liderackiego sposobu życia dopuścili;
3. jeżeli robotę nieprawnie opuścili lub dalej tem im podług kontraktu robotniczego im dotyczącem obowiązkom zadosyćuczynić, trwale się wzbraniają;
4. jeżeli się przestrogi niezważając, z ogniem i światłem nieostrożnie obchodzą;
5. jeżeli się napadnięć lub grubych obrażeń przeciw chlebodawcy albo przeciw jego przynależnemu rodziны chlebodawcy lub jego zastępcom zawiną;
6. jeżeli się swawolnego i przeciwprawnego uszkodzenia rzeczy na szkodę pracodawcy albo współpracownika zawiną;
7. jeżeli przynależnych rodziны pracodawcy albo jego zastępcy lub współpracowników do czynów spowodują, albo spowodować zamierzają, lub z przynależnymi rodziны pracodawcy albo jego zastępcy czyny popełnią, które przeciw prawu lub dobrem obyczajom uchybiają;
8. jeżeli do dalszej pracy niezdatni albo odstraszącą chorobą obciążeni są.

In den unter Ziffer 1 bis 7 gedachten Fällen ist die Entlassung nicht mehr zulässig, wenn die zu Grunde liegenden Tatsachen dem Arbeitgeber länger als eine Woche bekannt sind.

Inwiefern in den unter Ziffer 8 gedachten Fällen dem Entlassenen ein Anspruch auf Entschädigung zusteht, ist nach dem Inhalte des Vertrags und nach den allgemeinen gesetzlichen Vorschriften zu beurteilen.

§ 124.

Vor Ablauf der vertragsmäßigen Zeit und ohne Aufkündigung können Gesellen und Gehilfen die Arbeit verlassen:

1. Wenn sie zur Fortsetzung der Arbeit unfähig werden;
2. wenn der Arbeitgeber oder seine Vertreter sich Tathlichkeiten oder grobe Beleidigungen gegen die Arbeiter oder gegen ihre Familienangehörige zu Schulden kommen lassen;
3. wenn der Arbeitgeber oder seine Vertreter oder Familienangehörige derselben die Arbeiter oder deren Familienangehörige zu Handlungen verleiten oder zu verleiten versuchen oder mit den Familienangehörigen der Arbeiter Handlungen begehen, welche wider die Gesetze oder die guten Sitten laufen;
4. wenn der Arbeitgeber den Arbeitern den schuldigen Lohn nicht in der bedungenen Weise auszahlt, bei Stücklohn nicht für ihre ausreichende Beschäftigung sorgt, oder wenn er sich widerrechtlicher Uebervorteilungen gegen sie schuldig macht;
5. wenn bei Fortsetzung der Arbeit das Leben oder die Gesundheit der Arbeiter einer erweislichen Gefahr ausgesetzt sein würde, welche bei Eingehung des Arbeitsvertrages nicht zu erkennen war.

In den unter Ziffer 2 gedachten Fällen ist der Austritt aus der Arbeit nicht mehr zulässig, wenn die zu Grunde liegenden Tatsachen dem Arbeiter länger als eine Woche bekannt sind.

W pod cyfr. 1 do 7 obmyślonych wypadkach jest wydalenie nie możebne, jeżeli te za podstawę leżące fakta pracodawcy dłużej jak jeden tydzień wiadome były.

W jaki sposób w pod cyfr. 8 obmyślonych wypadkach wydalonemu pretensja na odszkodowanie przysługuje, jest podług ogólnych prawnych przepisów do zawyrokowania.

§ 124.

Przed upływem skontraktowanego czasu i bez wypowiedzenia mogą towarzysze i pomocnicy robotę opuścić:

1. jeżeli do dalszego ciągu pracy niezdawnymi zostaną;
2. jeżeli pracodawca albo jego zastępca się napadnie lub grubych obrażeń przeciw robotnikom albo ich przynależnym rodzin zawinią.
3. jeżeli pracodawca albo jego zastępca lub przynależni rodziny robotników albo ich przynależnych rodzin do czynów spowodują albo spowodować zamierzają, albo z przynależnymi rodzin robotników czyny popełniają, które przeciw prawom i dobrem obyczajom uchybiają;
4. jeżeli pracodawca robotnikom winny zarobek nie w wymówiony sposób wypłaca, przy zarobku od kawałka nie o ich wystarczające zatrudnienie się stara, albo jeżeli się przeciwprawnego zdzierstwa zawini;
5. jeżeli przy dalszem prowadzeniu pracy, życie i zdrowie robotników udowodnionemu niebezpieczeństwu wystawione zostało, które przy wstępie do kontraktu robotniczego nie do poznania było.

W pod cyfr. 2 obmyślonych wypadkach jest występ z pracy nie możebny, jeżeli za podstawę leżące fakta robotnikowi dłużej jak jeden tydzień wiadome były.

